УСЬВЕ БӘК̇О

Ә̇ФРАНДЬНЕД Т̇ӘЗӘ

Ex. 1

УСЬВЕ БӘКО

ӘФРАНДЬНЕД ТӘЗӘ

Ûsivê Beko
Efrandinêd teze

Нәширәта „Һайастан"
Ереван 1969

Усуве Бако (Бакоев)
Новые произведения
(На курдском языке)
Издательство „Айастан"
Ереван, 1969

Ուսըվե Բաքո (Բակոև)
Նոր ստեղծագործություններ
(Քրդերեն)
«Հայաստան» հրատարակչություն
Երևան, 1969

7—4—3

БЬ ДЬЛЕ САХ

Бьра бежьн хәйсәтва бәрк'ьм у сәрт,
Бьра бежьн, хәма мьн нинә ԛәт.
Әԝе дьвежьн әз һерсьм, сәрвьшк,
Һьм дури мьньн, һьм незикьн гьшк.
Бьра бежьн эт'им бум у п'ехас,
Жь ԛәләм-дәфтәра йәки нәнас,
Жь кале дьнйае мәрики нәзан,
Щаһьләки бехԝәй у дьлԝеран...
Әгәр бежьн т'әви бәрх у кара
Хԝәрйә щур'ә п'ьнщар'е сәре чийа,
Чь һәйә? Бәре ӧса бум, кәйран,
Мьн к'әнге дитьбу әв р'ожед һан?
Т'әне тәбийәте р'уе мьн дьк'әнйа,
Һәләди дькьр, дьбьр кәму щийа,
Сӧр'а хәйсәте хԝә нишан дьда,
Әз мәзьн дькьрьм кәмеза хԝәда.
Ԝәхта бәрфа сәре чйа дьхәлйа,
Мьн тьре әԝ һесре ԝе бун дьбәзйан,

Жь һесра бегӧнə гəло тьшт һəйə?
Мьн жь ԝан «һесьра» гəлəк вəхарйə,
У əԝ һесре тəмьзə-авьлкəйат
Мьнр̇а qəй бунə тамар у qəԝат.
Хəйсəт qалдьбу у əз ширкəлал
Дьбум мерхасəк ль сəр хԝə баԝар.
Шуре тəбиийəте-бьруска алав,
Əз дькьрьм йəки шəрк'ар у кəйфдар,
Бо р̇оже ԝе бен мəрики баԝар.
Дəрбаз бу ə'мре чəтьн, п'ърт'ьран,
Дьнйа бона мьн буйə гӧльстан,
Мəрики дəԝра тəзəмə иро,
Əз ԝи ə'мрива сəрхԝəшьм, гиро.
Мина тəбиийəте гəлəк сəртьм əз,
Ле дьле мьн багчəйə, гӧл у р̇əз,
Хəйсəте тəбиийəтейə ль сəр мьн,
Əвьм, тӧнə хəйсəте мьни дьн.
Бона азае əзе ə'мре хԝə бьдьм,
Мьqабьли нəрастие əз йəки к'иньм,
Ль бəр һерса мьн хьлас набə дьжмьн,
Ле бой мəрие qəнщ гəлə амьньм.
Бьра бежьн нəхԝəнди бу, п'ехас,
Нə ньһа хԝəндимə у дьнйанас.
Чь фəйдə бежьн: — нəзан бу, сəркьшк,
Əԝ жи дəԝрəк бу, бьһӧри чу гьшк.

К'А, ЛЬ К'Ӧ ҺƏЙƏ ԜƏТƏНЕ ӦСА?

Гəло дьнеда һəйə ԝəтəнəк,
К'ӧр̇ у дот милионбьн, де йəк?
Ль к'ӧ һəйə əԝ топрах у йер
Əԝлəдə тəв пьльнгбьн у шер?

Щики ԝи бəрф, багəрбə, звьстан,
Щики бһарбə, гӧл у гӧльстан;
Щики-бəр у овкйане qəрьми,
Щики-баг у бахчəва хəмьли.

Нава һəԝа сар, нава сӧр̇а сəрт,
Əԝлəд тəв ԝəкə һəвбьн, йəкхəйсəт.
К'а, ль к'ӧ һəйə мəри у qəԝат,
Бһар у звьстна ԝи текнə йəк.

К'а, ль к'ӧ һəйə ԝəтəне ӧса,
Алик-qаз у qӧльнга вəрекə,
Ле алики ԝи ԝана qəбулкə,
Бь ə'длайи, аза тəва хԝəйкə.

Алики ԝи-р̇ӧ һəр̇ə ава, нишəв,
Алики ԝи-тəзə дəрк'əвə тəв,

Һәрдәра бьхәбьтьн тәви һәв,
Бона әгитийе хәw нәе бәр чәв.

Кӧ әwладе wи qочахбьн әwqас,
Бьбьн космонавт-дьнйанас.
Әгәр әw жьнбә у әгәр әw мер
Әрше нәдиһар бькә рәча хер.

Кӧ хwәлийа qӧрнайә хопан ракә,
Wьр текә бәр-рӧк бәрда бәрдә,
Гәмийа нантъжи сәр wе вәрекә.
Бежьн, әw кижан wәтән у әрдә?

Ка, ль кӧ һәйә wәтәне бса,
Бьбә чәвканийа бьм у бәса,
Бькәвә кӧщәте тәви рое,
Qәwата wе зәвткә, бинә рае?

Доргәре һивера текә хазгин,
Дора һиве бьгәрә әwqәдәр,
Һәта wе текә гиро у дин,
Кӧ һив бь хwә тәмәнәбә ль бәр.

Кӧ кома әгите wи wәтәни
Бәйраqа wәтән ча зйарәт гәнди,
Чаwа нубар бьбьн щие нәдиһар,
Дьнйаеда әдлайе бәркьн һәрсал.

Әгәр һун пьрскьн жь мәһа гӧлане,
Чаwа мевана дьнйалькейә шайе,
We къвшбә, дьлqе чь wәтәнийә ле,
We щабе бьдә, жь ки wәтәни те.

О, сәлам тәра, wәтәне әдлайе,
Һәр бь тә кьшйар дьбә хәлqе дьнйае,
Бәрбанга дьнйае, йа бәхт-мраза,
Нета тә әдлайә, ле нә чәка авза.

Ә'ЙДА 50-САЛЙА ОКТЙАБРЕР'А

Wәрә, ә'йда шәрк'арйа мерхаса,
Бо тә чьqас, чьqас әмьр весйан...

Весйан, ле бунә тариq у һәйк'әл,
Нава мәрвае ман wәк стәйре шәмал.

Ә'мре хWәва Октйабр дәст анин,
Сазкьрьн дәwранәкә тащәерин.

Пенщи салада әw бу гөлбһар,
Зорайа хWәва-ль qөрна сәрк'ар.

Ч'әвканийа we зәф к'урә у зәлал,
Ләма әWqас тәмьзә у кәлал.

Р'ьк'не дьнйа кәвн әW һьлдьшинә,
Дәwса wи рьк'ни-е хWә датинә.

Октйабр wәтән мәзьнкьр һәрсал,
Кьрйә к'очк у сәра, чйа у знар.

Гава сәр Wәтән тен шәр' ьз, нәйар,
Жь зәрпе wәтен пәй һәв тенә хар.

Wәтән сәр дьне гьртйә к'әскәсор,
Шәрк'ар топкьрьнә ль хWә чардор.

У әw шәрк'ар тәмам Wива дьбьн
Бәләде р'еед нәнас у р'адьбьн.

Ә'мре wәтен-шәрк'арийә, худан,
Заводьн, фабрикә, пәмбө у нан.

Кәзар, кәзар авайе пьр'qат,
Кәзар ящатьн, доргәр'е ә'йан.

Бей wан-дьнйаеда азайи төнә,
Бей wан-дьнйа әw лап йәкә дьнә.

Wәтән дара шинә, щмаә'т бәлге ле,
Әw дайка кәлалә, әм-әWләде де.

Овкйан, әw жь дьлопе авенә,
Дьлопе Wәтен-милион мәринә.

Мьн Wеда авит чарьх у папах,
Wа qәләм һьлдайә дәwса чомах.

Қәтьмә р'әqәсе ча ә'йдәван,
Шькьрбуне дьдьм пе хәтед һан.

Сале wa пенщи стәйрьн у шәмдан,
Qәй ṗуе әзмин жи мә чекьрйә мал,

Жь Wан мале ньк'йат у нәдиһар
Дьнеṗа тиньн әмьр у бһар.

Wәрә Октйабр, әйда мәрвайе,
Чаwa шәдәтйа ӧлм у әдлайе.

Һе гәлә мәри һәнә ṗе нәди,
Мина мьн бәре тә'зи, нәхWәнди...

Wәрә, әйда шәрк'ара, мерхаса,
Бона тә чьqас, чьqас әмьр весйан.

ДОТА WӘТИН

1.

Дота Wәтинә ширкәлал,
ӘWә мерхас, бь хWә дәлал,
Әw «һоринга» гәрдәнсущащ,
Йа ṫепәскьр qулти у ташщ,
Йа дьлqе wәтин ṫесире,
«Мкина» we «Востока шәш»,
Тәмие wәтин мьqим бире,
Мәрие дьне кьрә сәрхWәш.
Әw кәвотка чәвед we шин,
Һьлда йәккьр әрд у әзмин,
Әwe шире милион дайке
Ә'гита у мерхаса мет.
Wа бь сайа we кәвотке
Дьлем буйә доргәṗ, ṗакет,
Кәвотк буйә саз у мьqам,
Әз жи wәṗа дәнгбеж, «хӧлам».

2.

Гава мьн дит шькле кәвотка мә мерхас
У тәви мәрие дьне пер'а бумә нас,
Ль мьн вәгәр'йан щаһьлти, әшq у кәwас,
У чьqас мәзьнбум, щаһьлбум әWqас,
ӘW буйә мqама к'ьлама мьн-муса, саз.
Қәвотка «ә'вда», дота wәт'әне мәй мәзьн
Wа әз кьрьмә хортәки бәрбь мьраз.
Баскед хWәва к'аw кьрйә дь нава зәмин.
ХәWнеда жи we дьвиньм ль р'уе ә'змин.
Хәмла бук у qизайә qиза урьса,
Дьле мьнда кьшйаркьрйә кәзар муса.

3.

Әwe р'о сәр деме хWәй нарин кьрә халәк,
Бәр р'ое, һиве мәшйа чаwа хәзаләк.
Ле дьле we чьqас зәлал у т'әмьзә,
Ч'йае мә Әләгәз жи бь кӧлилкава
У чарт'әпе хWәй бьльндва бәр we ньмзә.
Ле чә'вед we-мәзьн, п'ьр' к'урьн у зәлал.
Жь р'ое бәрк'тьр дьдьн гәрмайи, шәмал,
Wанва к'ьвшә кӧба wәт'ән, ә'длайи, бһар,
Кәвотка назьк у дәлал, qиза урьса,
Дьле мьнда кьшйаркьрйә кәзар муса.

4.

Мусае мьн qәй мьнр'а дьбә гӧрәки кар,
Мьн дьк'шинә нава бә'рәкә бедиһар.
We бә'реда дьбиньм бһара кӧ we бе,
Бһара һатида—нав-нишане бәдәWe.
Дьнйаеда гӧл, кӧлилк п'ьр'р'әнгьн, гәләк,
Qӧр'нада п'әйе Wан дайә һәр шаирәк,
Тӧйи кӧлилка бәнде дьне, гәрдәнзрав,
Жь ә'рше ә'змин пәйа буйи ча гӧла ал.
Қәвотка назьк у дәлал, qиза урьса,
Дьле мьнда кьшйаркьрйә кәзар муса.

5.

Нава жьн, буке дьнйае тӧйи гӧла ал,
Һәр тәва ль сәр гӧла р'удьне гӧлав,
We гӧлаведа-дьле милион мәрйа нав.
Тӧ шӧрәта баг'-баг'че wәт'әне мәй хас,
Тә вәкьр дәрге бәр жьна дадайи, нәлас.
Тә «һорийа хWәде» кьрә лал у бәләнгаз,
«Мкина» тә-«Востока шәш» «тимаркьри»,
Вәкьр зәнде жьне дьне зьнщиркьри.
Кәвотка «бәнда у ә'вда», qиза урьса,
Тә дьле мьнда кьшйаркьрйә кәзар муса.

6.

Тә ғепәскьр тари, таристан, ә'рш, фәләк,
Әгәр щикида һори һәйә-тӧйи демәк.
Тӧе бежи һива зәр бубу qоле ә'нйа wе,
Р'о бь хwә бубу нав-нишана бәдәwе,
Шькле wе ль бәр чә'вед мьн бу к'әскәсор,
У кәвт рәнге башqә-башqә ле бунә мор.
Орғеда-шькле wе, чардор бәйраqед сор...
Таща бук, qиза, дота wәтәне мәзьн,
Ә'длайи һәqкьр бь тариqи, бь изьн.
Кәвотка назьк у дәлал, qиза урьса,
Тә дьле мьнда кьшйаркьр кәзар муса.

КӘВЬР ДЬКӘЛЬН

Wе һене чь бежи мә нәк'шанд,
Сәре хwә сәр кәвьра дьмашанд,
«Р'әкма» wе һене кевьр qаимтьр,
Кәта пә'рие бәр дәве мә дьбьр.

Һат wә'де мә, мә пьшта хwә р'асткьр,
Октйабр һат у кале мә хwәшкьр,
Кәвьр тәмәнә бун бәр мә, кәлйан,
К'әда мәй вәшарти кьрнә ә'йан.

Wә'де мәда кәвьр бунә льбас,
Бә'лги, орған, дошәк, хас у qумаш,
Дьнеда wе һа бькәльн кәвьр,
Кәта һәбьн ә'длайи, Октйабр.

БИРАНИН

Гава пьлте әwра дьвиньм,
Әз кәрие бәрхе хWә бир тиньм,
Qәй кар у бәрхе мьнә нәсьн,
Wьр ша дьбьн у дьрәqьсьн.

Wa әз жи ль Wана ша дьбьм,
We дәме фиqа хWә һьлдьдьм,
Һьлдькъшьм сәр щики лап бьльнд,
Бабах дьбьм ча шер у пьльнг.

Ле гава әwьр дыщьвнә һәв
У дьбьн чаWа конәки рәш,
Тәмам дьгрьн руе әзмин у әрш,
Әз qәй дьбьм мәрики нәхWәш...

Һәта нһа әw саw сәр мьнә,
Qәй диса әw Wәдә, әw зӧлмә,
Мьн тьре әзе бәрха ӧндакьм
У кале баве хWә хьравкьм.

Qәй хWәйе бәрха, әWи хунхӧр
Qамчи дестqа бь гәф, гӧр we бе
У баве мьн жи сәри ле хар
We бьсәкьнә бәр хWәйе кар...

ХӘМ

Рожа йанга мьн щаба мьн да,
Дьлтьжи, ахинва гот—«На...»,
Тӧе бежи дьнйа чәрха хWәва
Qәй сәр мьнда һәдьми тәмам.
Жь we роже әз гӧндда нәмам,
Чумә бәр кәрие пәзе авьс,
Шәв у рож дьмамә сәре чийа,
Кәтмә пәй нәйра кӧба хальс.
Рож бь рож дьмашйам ль сәр пйа.
Звьстан мьн дәрбаздькьр
Нава шкәвте тәри у сар,
Qәй кӧба weва мьн хWә гәрм дькьр.
Ль бәр чәва нәдьчу әw йар.
Рожәке жи, рожа бһаре,
Wәхта кәскәсор дәркәтә гәре,
Мьн же пьрскьр дәрһәqа йаре:
— Кәскәсор, әз бәхте тәдамә,
Йанга мьн qәт чь налиданә?
Гот:—«Һесир, чь салхи бьдмә тә,
Әw жи һесирәкә, нотла тә».

ӘЗ У Ә'ԜР

Дьнйаеда әз жи минани ә'ԝра
Бей мал, бей хԝәй у гәԗок бум һәрдәра...
Ә'ԝре ԗәш сәр һәв дьбунә мьж у думан,
Хԝә ԛаим дьаландьнә дор у бәре ч'ийа,
Ԛәй дәшт, зозан т'әмам дьбунә мала ԝан,
Мьн тьре әз дьбумә дәргуше ԝана.
Гава әԝ һәвԗа дьһатнә бәр дьле мьн,
Минани тирәмә'ра һьлдьк'шйанә жор,
Ԗуе ә'змин бәлабуйи дьбунә п'ьлтьк
У һәйло жь ԝьр бәлабуйи чардор
Ль мьн дьньһеԗин, ԛәй ширьн дьк'әнйан,
Ԛәй дьбунә дәвә, һәсп, ми, кар у бәрхьк.
Ле гава һерс дьбун, дьщьвйанә сәр һәв,
Жь мьн вәдшартьн ԗонайи у т'ә'в,
Хԝә ԛаим һәвдьхьстьн, дькьрьнә гӧԗин,
Ԛәй мьнԗа дьготьн дәнге хԝә бьбьԗьм.
Гава мьн ԛәста «гӧԗа ԝана нәдькьр»,
Шуре хԝә нишани мьн дьдан ԗуе ә'змин.
Мьн кӧ дәсте хԝә давит-ԝи шури бьгрьм,
Шур дьбу баран, кӧ дәсте мьн нәбьԗьн...
Гава мьн диса нә'сйа хԝә дәспедькьр,
Ә'ԝре гәԗок, бей мал, жорда дьбарин,

Ч'ьлке хԝәва йәксәр һа дькьрнә хӧшин.
Бьн ԝе сазбәндие мьн дәнге хԝә нәдкьр,
Гава т'ер ԗадьзам, хәԝа хԝә һьлдьда,
Һәр ԝи чахи т'ә'ве деме хԝә вәдькьр.
Әԝ баран ль сәр деме мьн дьбу гӧлав,
Мьн тьре әԝ ч'ьлке зеԗин у к'әскәсор,
Кӧ хәмле т'әбиййәте һәр ԗәнги һәбун нав,
Ԛәй ԗамусане дйа мьнә ԗәкмәти бун,
Ӧса назьк, ӧса ширьн у дьлалав...
Бәле, ԝа ԛәй мала ә'ԝра жи т'ӧнәбу,
Ләма минани мьн дьгрйан, дьбунә ав...

* * *

«Тəйрок», буйи «шəр'е сар»,
Ч'əка дəсте шəр'кьза,
Wан нəп'ака, мəр'ъза,
Мина wана йəки һар,
Сəр чəнд щийада тейи хар,
Наһели бе гöлбьһар.
Бадиһəwа дьбари,
Сəр əдлайе чь кари?
Атом, авза мина тə
Əw жи п'əйе дьднə хwə,
Кö wе бьвьн «атомчəк»,
Ə'рд у əзман текнə йəк.
Ле əдлайе зор дайə,
Сəмта wе жи һьлдайə,
Wе öса жи бьминьн,
П'учбуна хwə бьвиньн.
Мəрие дьне бунə йəк,
Əвə чəка һəрə бəрк'.
Дьнйаеда бһарə,
Бьвə баран бьбарə,
Əз жи чаwа херхазе
Тəмамйа мəрие дьне,
Ча шайире дəwра хwə,
«Зман» бьдмə к'аг'əзе.

МУСАЕ МЬНИ ДИН

Мусае мьни дин, тə'зи, сəрqот,
Щаһьлтийа мьнда тə дьле мьн сот,
Бал тə т'öнəбу т'ö рəһм у сəбьр,
Ч'əвед мьн дьгьрт у пəй хwə дьбьр.
Тə льнгед мьни п'ехас əwqəдəр
Бехəм кəвьр у кöчка дьхьст,
Аһа кəта хуна сор дьда дəр
У щие бьрине дьбу зоха зəр.
Нəйнук дьмашанд, тə зол дькьр ч'əрм,
Мьн һəр щəзе тə дьбьр бехəбəр
У мьqабьли wе дьнйа бер'əкьм
Бина хwə дьстəнд пе һесред хwəй гəрм.
Р'öке мьн тəмьз у бегöнəк'ар
Тə бьрə мала хəлqе, хəлqе хар,
Дьл у р'öке мьн сəр хəлqе дьфрот,
Мə'на wе щəзе мьнр'а нəдьгот.
Ах, əз ньзаньм, мусае мьни дин,
Т'ö херхази, йан нəйфдари у к'ин?
Тə чьр'а нəһишт ч'ə'вəд хwə вəкьм,
Зар'отийа хwəда дьле хwə шакьм?
Бəжн у бала мьн тə һа дьпиванд,
Пе п'əрие нане к'арт'ö дьхапанд,

Qәй сйар дькьр сәр кәспе бей гәм, зин,
Кәндала дьхьст, дәнг дьчу ә'змин.
Жь дŏа', р̧әща әз йәки нәзан,
Мьн qәбул дькьр хәйсәте тәй һан,
Фәнде сŏр̧а тә qәт фә'мнәдькьр,
Тә чь кŏ дьгот мьн ина дькьр.
Тә бәлгед дьле мьн даWшанд у бьр,
Бона бьрьна р̧ŏк жи тьм һазьр,
Бьрин, кŏ дешйа, р̧ŏке мьн дьстәнд,
Һәр Октйабре әW бьрин щәбьранд.
Тә әз дамә зерандьне әWqас,
Кәтани бумә мәрие ә'мьрнас,
К'әскәсор дәрк'әт ль сәр дьнйа кәвн,
Зŏлма теда бум, бу чирŏк у хәwн.
Бона р̧ŏке мьн вәбу гŏлбһар,
Жь wан чәвканийа мьн тер ав вәхwар,
Дьле мьн шин бу тамар, тамар,
Жь тамара вәбун се гŏле ал...
Ло мусае чәндьк-чәнд сала,
Тә чьма диса нәп̧акийа хwә кьр,
Щаркә дьн буйи хәта у бәла,
Брине qәнщбуйи диса тәзәкьр.
Әшqа мьн тә бьр, дьл һиштә вала,
Ньзаньм нәйари, йане пьзмам,
Тә дьле хwәда к'ина кәвн хwәйкьр,
Ньшкева диса хьравийа хwә кьр.
Әгәр нәйари, бьвә хәта хwә,
Әгәр пьзмами, к'ане qәнщийа тә?

Гошт у чәрме мьн тә арзан дьфрот,
Ле мә'на сŏр̧а хwә мьнр̧а нәгот...
Чьр̧а ŏса бу, әз пе нәдьнәсйам,
Һәр нотла чьре йәксәр ведьсйам.
Һәй мусае wәдәки тәзи, сәрqот,
Щаһьлтийа мьнда тә дьле мьн сот,
Бал тә тŏнәбу тŏ р̧әкьм у сәбьр,
Чәве мьн дьгьрт у пәй хwә дьбьр.

ХӘWН

Нава хәwе мьн дит хәWнәкә Wa:
Бhар бу ль К'ӧрдьстана мәда,
Wa гӧнди дәрк'әтнә зозана,
У бу wитә-wита тәйр-тәйрәда,
Qәй бежи әwана р'е нишан дьдан,
Кьжмәк'ар дьмам жь wан бәләда.
Бь әдәт у qәйде кал у бава
К'оче баргьран дабун пешйа хwә,
Бь къламе зиз, дәф у зӧр'нава
Р'е к'әтьбун бәрбь зозане мә.
Бәдәw бу тәбийәта К'ӧрдьстане,
Ле ньшкева әwьр щьвйанә hәв,
Ньзам кӧда чун тәйрәдә у тәв,
Әwьра сьлбуйи кьрнә гӧр'ин,
Бьруске шуре хwә hәма йәксәр
Әрде дьхьст, qәй вәдькьр бьрин.
Тӧ qәWат тӧнәбу хwә бьда бәр.
Нава к'оче бу искә-иск у р'әв,
Гәлә зозанван qьр'бун ль бәр ч'әв...
Гава кьшйарбум, ч'әвед хWә вәкьр,
Р'адиое qәй хәWна мьн избаткьр...
Гот-шәр'әки зорә Ирақеда,

К'ӧрд бона азайе р'абунә пʼйа,
Qӧлч'әк дьхWәзьн Wәтәне хWәда,
Шәр'әки гьранә, нә Wәкә hәв...
Бәрбанга сьбе ль мьн бу шәв,
ХәWна хWәй шәве мьн ани бәр ч'әв...

* * *

Ṙож пәй ṙожа һәwа зозана
Wа минани гәрмайа мәрйа
Һәй ньмз дьбу, һәй бьльнд дьбу,
Qәй иска-иска канийа, чийа бу.
Р'ожәке жи к'оч у барава
Зозанван ләqйан нотла ә'wра,
Дагәрйанә бәрбь арана,
Зозан у wар wьр манә тә'зи,
Qәй әw гьрйан у кьрьнә гази...
Бе жи пәй wанṙа хwә кәндала хьст,
Qәй кәйра дерәсорa бьчук бу,
Кӧ тӧ соз нәда, хwәṙа леда чу...

ДЬЛЕ МЬН

Ах, дьле мьн, дьле мьн,
Кәс ньзанә шәв у ṙож
Әw чь тинә сәре мьн.
Буйә йәки лапи дьн,
Дькә шькйәт у газьн,
Р'әнәтие надә мьн.

Чьйә мә'на ви дьли,
Набиньм щаб у гьли.
Чь дьхазә-ньзаньм,
Нотла зарәки тьфал
Йәксәр дькә зарә-зар.

Ах, дьле мьн, дьле мьн,
Дуз нәйште сал бу барбьр.
Нә'сйа щаһьлтйа мьн бьр.
Дьбу алав у агьр,
Әз дьбьрьм нәму щйа,
Дьбу п'әр у баске мьн,
Wива дьфьрйам сәре чйа,
Wива дьбум пьльнг, шер.
Дьбум бетьрс, ә'гит, мер.

Ах дьле мьн, дьле мьн,
Буйə йəки лапи дьн,
Идя сəр wи нькарьм,
Дьпəрьтə, дьк'ӧтə,
Тамаре мьн дькотə.
Иди мəщале надə,
Бо р'ӧке мьн wəстйайи
Р'е дьк'олə, вəдькə,
Wəки р'ӧкем бьстинə
У бьбиньм һесайи.

Ах, дьле мьн, дьле мьн.
Иди буйə йəки дьн,
Р'əнəтие надə мьн.

Ə'WРЕ Р'ƏШ

1.

Һəй ə'wре р'əш, баргьран,
Буйи к'оч у базьрган,
Мина конəки р'əши,
Гьртйə деме тə'ва гəш,
Буий ə'йни минани
Дəвəки лев дальqи.
Ле тӧе к'əнге бьмəши
Баране бьр'əшини,
Тер авди ве хwəлйа р'əш,
Бьби кӧлилк, гӧл у р'əwш.

2.

Ах, ə'wре р'əш, пӧр'чуе тə
Тӧ гӧмане надə мьн.
Нə челəка стəwр жи
К'аре надə тӧ кəси,
Ми мийə, wəки нəзе
Чйə qимəте we пəзе?
Əз заньм тӧе бьтəqи,
Чьр'а майи дальqи?

3.

Һəй ә'wре рә'ш, ә'wре рә'ш,
Гәло чьр'а мәлули,
Qәй бек'ефи, зәлули.
Тә хwә кьрйә п'әрда рә'ш,
Гьртйә деме р'ое, әрш.
Жь щие хwә нальпьти.

Нә дәшт у аран зува
Һивйа тәнә, манә ти,
Тö гьрани, нә вала,
Бьбә баран, бьбарә...

4.

Һəй ә'wре рә'ш, ә'wре рә'ш,
Йәкә, тö илащ т'öнә,
Тö нәкә наз у мә'нә,
Йан бьгри, йан бьк'әнә,
Йәкә тöе бьби һесьр.

Һесьр мәлкәмьн бой дьл,
Жь һәр тьшти qимәттьр.
Әwьн qьнйат бой ә'мьр,
Һәр әw тиньн шин, шайи,
Кьзин, шәwат, кöб, агьр...

5.

Һəй ә'wре рә'ш, ә'wре рә'ш,
Жь кәр'буне ч'ар набә,
Гьранийә бона дьл.
Бьгри, кö дьл һесабә,
Бьгри-хәма дьле тә
Нава һәwе бәлабә.

Машоqе йанга назьм,
Бьгри, кö кöб сар нәбә.
Е һивйа тәйә-әзьм,
Ләма бей сәбьр, ләзьм...

6.

Бәржербә, wәрә бал мә,
Бьбарә р'әнәт у һур,
Дәшт, баг'е мә-бьн п'йе тә.
Гö меване жь щие дур.
Дә бьбарә, ә'wре рә'ш,
Бьбә баг'чә у зәви.

Бьра вәбьн гöле ал,
Дьнйа бьбә хәмл у рәwш,
Ль сәр гöла-тö гöлав.
Бьра динщбьн дьл-кьнав.

7.

Дә зу бьбарә. гьди,
Нә бһар һатйә иди.
Чь мнәти, нәр'ази,
Ә'зман гьртйә, бәр'нади.
Йанга мьн жи «нәр'ази»
П'ашла мьнда тәвьзи...
Пьр' ша бу, хәбәрда т'ер.
Минани гранйа тә
Ԝе валакьр дьле хԝә,
Бь ԝе-нәрм бу дьлке мә...

8.

Йанга мьн жи ӧса бу,
Пәй гәлә мә'на дьчу.
Ԛәй дьне т'әмам гәр'йа,
Баԝар нәдкьр, һа дьгьрйа.
Бубу йәкә лапә дьн,
Һесьр дьбунә гӧлав,
Дадьк'әтьн сәр левед мьн,
Дьбун агьр у алав...
Гава баране дьвиньм
Һесира хԝә бир тиньм,
Дә, бьбарә бьвиньм...

1439—3

БРУСК

Бруск, әз һивйа тәмә,
Дьле мьн—тьжи хәмә.
Ә'ԝре р'әш тәви һәвкә,
Р'йа хере бәр мьн вәкә.
Әгәр тәйроке бини—
Тӧ херхазе мьн нини.
Бажо бәрбь шәр'кьза—
Чәрчйе атом у авза.
Е ньзаньн чьйә дьл,
Чьйә кӧб у сәбьр.
Ле әгәр тӧ херхази,
Ԛәнщие мьнр'а дьхази,
Т'опкә ә'ԝре баргьран,
Лехә ә'рд, ә'змин шовкә,
Кәрие пәзе мьн бьр'кә,
Кӧ бьр'әвьм ләз у бәз
Р'асти йанга хԝә бем әз...
Бьшкор т'әмам вәдьбьн,
Бәр бһаре р'адьбьн,
Дьле мьн жи бьшкорә,
Дьхазә исал вәбә,
Йанга мьн пер'а шабә...

WAРГЕ ЗОЗАНЕ МƏ

Нhа wаргe зозане мəй бəре
Маhə бей бьнəли, вьк-вала,
Кəс тöнə сьлкə кархəзала.
Нае тö дəнг, кьс, qарин, həwар.
Кьвш навьн qəлфе qизе к'öрда,
Əwe к'уви, бəдəw, пьштзьрав.
Əwe дьhатьн бhар-бhар.
Дьбунə кöлилк, гöл у гöлав...
Нhа бьлбьл qəй wьр дьнəльн,
Кö гöл иди бей зозанваньн.
Тəйре симьр датинə ль сəр
Зьнаре бьльнд, кафа гели,
Жь wьр дьньhерьн дор у бəр.
Ле навиньн гаран у кəри,
Нə к'оч у бар, нə жи мəри...
Qəй wаргə бунə тарихq у дəфтəр,
Дьлфе к'öрда he манə сəр.
Коне зозана мина ə'wра
Иди кьвшнавьн ль Wан дəра.
Qəй əw ситə'вке бона мале
Тəв hьлк'ьшйанə нава həwе.
Qəй he дöдьльн, тəви ə'wра
Дьгрин, дьчьн wəлата у тен.
У дьвежьн—«Зозанван we бен...»

БhАР hАТ

Бhар hат, бhар, кəсрəта дьла,
Чаwа хатунəк, мевана мала,
Деме хwə вəкьр. we ман кьжмəк'ар,
Дьле бьшкори-qəй кьрə həwар.

Бhар hат, бhар, бhара гöлин,
Хəмле хwə дайə həйло руе əзмин,
Qəй ə'wр кьрйə к'осəе лаqьрдчи,
Ле бруск кьрйə швьк у qамчи.

Бhар hат, бhар, бhара сала,
Вəкьрйə дəрие гома у тəwла,
Кəйwана дажо пе швьк, qамчийа,
Тəви хəзала дьвə сəре чийа.

Бhар hат, бhар, бhара мьраз,
Бей кəд у нəсаб анйə тəмбур, саз,
Щаhьл кьрьнə сəwдасəр у дин,
Кöлилк кьрьнə бəрпал у нвин.

Бhарə, wəде кöбе у дьла,
hатйə дə'wата кöлилка, гöла.
Тəви бьлбьла дьхунə зəлал,
Мəщале надə щаhьл бенə мал.

Ч'ЙАЕ МӘЙ ЧАРСАЛӘ

Әw ч'йае мәй чарсалә
Qәй дӧ дәст «к'ьнще» wи һәнә.
Бһара-е гӧл, сосьна
Мина хортәки хwәдькә,
Дьвә досте ч'ук, мәзьна;
Звьстане жи к'ӧрке хwәй
Бәрфа чил, qәрqаш хwәдькә,
У мина каләмерәки
Әw qәй гӧнде мә хwәйдькә.
Qӧр'нә тен у дәрбаз дьвьн,
Ле «к'ьнще» wи qәт кәвн навьн,
Йан гӧл у сосьньн бинхwәш,
Йане бәрфа чилә, qәрqаш.
Һ'әзар хwәзла мьн Чарсалә,
Ӧса нава саләкеда
Дьбә хортәки бәдәw,
Һьм дәст к'ӧбе дьнә'лә,
Һьм к'ӧба wи дькәлә,
Бәрф жь к'ӧба wи дьбә каләмер.
Һьм жи әw дьбә каләмер.
Жь һәр тшти ч'ә'втьжи, тер...

* * *

Щәрәке, wәхта дьле мьн дьнә'лйа,
Зозанада чумә щие бәләкийа,
Тер бәрф хар у хwәзла хwә пе ани,
Wәки бал wе гӧнә шәwата дьл.
Бәрфе го—әвдо, къвшә нәзани,
Бьи пеша мьн навиня әрде шьл?
Нә әwә һесре к'ӧба дьле мьн.

* * *

Т'əви гəлə щаhьла
Мьн ль р'уе ə'змин стəйрəк дит,
У рьнд к'ьвшнəкьр həла,
Əw бəр ч'əва мьна бу,
Иди нəдит к'ода чу.
Мьн жь hива зəр пьрскьр,
We гот:—бира тə дькьр,
Бой нəвса тə—бəржеркьр.

* * *

Зьнаре кафа гəлие мə
Бьн тə'в, тəйроке машйа бу,
У qəй We т'ол буйа жь щие хwə.
Əз сал бь сал мəзьн дьбум,
Ле əw знар дəWса хWə бу.
Əз иди кал бум, ле əw-qəт...
h'əта иро əW бь qəwат
hе сəкьнйə wьр бемьнəт.

* * *

Wəxte bərx, mi dьk'alьn, dənge zəlul dьbьhem,
Щahьлтийа xwə бир тиньм, зозан, бери у бьлур.
Дəqək търе бериван qəлфе xwəва ньha we бен.

* * *

Нава кöлилкед пър бин,
Бина йанга xwə дьгəрйам,
Дькьрə baq, зу вəдгəрйам.

* * *

Пəй рамусана пешьн
Hе гöр дьбу шəwата мьн,
Бав у бьре we пекəсйан,
Льнге we qəй гьредан.
Əз ньha жь əмьр бумə тер,
Hьлкъшйамə сəр зьнер...
Мьн дит шьван у бери,
У рамусан бир ани.

* * *

Чаwа баран ә'мьр дьдә хWәлйа рәш,
Әз жи бәжьн, бала тәва дьбьм сәрхWәш,
Гава рож дәрбаз дьбә, тә навиньм,
Тӧе бежи дьле хWәда дьлубиньм.

* * *

Гӧне мьн мәрие дин һьндьк те,
Әw һаж динтйа хWә тӧнәньн, бехәмьн,
Гӧне мьн гәләк ль wан бәнда те,
Е заньн, Wәки әWә бәдбәхтьн.

* * *

Әw, чь кӧ ә'мьрда п'ара мьн бу, тә'мкьр,
Баwаркә Wе тә'ме гәлә тьшт фә'мнәкьр.

* * *

Әзе тапкьм бьбһем нәзар гьлие нәге,
Әгәр qә на гьлики раст ле дәрте.

* * *

Жь мьн пьрсин-пьрч'умә, чьма?
—«Жь К'ӧрдьстане мамә тьма».

* * *

Жь мьн пьрсйн-чьр'а дәнге тә нае?
Мьн го, баwарьм бәрбанга кӧ те, We бе.

* * *

Дәрман тӧнә бона хәма гьр,
Дьл мьн дьшәWьтә бе агьр.

* * *

Дьл-ньнаве агьр пе гьрти
Иди пьрснакә qә тӧ тьшти.

* * *

Сӧр'а дьле хWә йәкир'а гот,
һ'әсабкә, Wәки тә дьле хWә фьрот.

* * *

Тәйре симьр' кьрнә нав qәфәсе,
К'әл ле ракьрьн кәта нәфәсе.

* * *

Бәрхе мака хwә qәт нәмет,
Ләма мьqим hесьр дьр'ет.

* * *

— Шаир, тә жь ә'мьр qәт чь фә'мкьр?
— Ә'мьр бона мьн нубар бу әйни,
Нькарбу тә'мкьра бь гәлә мә'ни.

* * *

— Шаир, баве тә пәй хwәр'а
Гәло чь hишт тәр'а?
— Әwи пәй хwәр'а hьшт чәнд сәри
Пәз, бьзьн у кавьр'е гӧр'и,
Кохькәки шьл у тә'ри,
Дужинәк мәрие нәжи, нәмьр,
Әw жи шәр'е сәрхӧр тәв бьрьн.
— Ле гәло, тӧ чь дьhели?
— hьштйә се хwәндйе гӧле ал,
Әзе wанва шинбьм hәрсал,
Бемә дьне бhар-бhар.

* * *

— Шаир, чьма мьнмьник у моз,
Әw hа р'удьнен сәр кӧлилка,
Qәй бәрәв дькьн әw рәнг у тоз?
— h'ӧба хальс нава сал-зәмана
Р'уньштйә сәр wан кӧлилка тәва,
Мьнмьник, моз бәрбь wана дьфьр'ьн,
h'ӧба хальс у ширьн дьгәр'ьн.

* * *

— Шаир, гӧл чьма вәдьбьн?
— Вәбуна гӧла мьразә,
Һ’әвсура хԝә дьхԝәзьн,
Ләма жи назьк у назьн.

* * *

— Шаир, qиз чьма ӧса назьн,
Qәй бежи әйни кӧлилке хасьн,
Готьна ԝан чьйә, чь дьхԝәзьн?
— Тәбиийәт һәр тьшт кьрйә щот бь щот,
Мә’на сӧр̓а ԝан, кьзкьрьн, кӧбә, — шайир гот.
Әгәр qиз ӧса наз, бәдәԝ нибә,
Хорт ԝе чаԝа бона qизе динбә?
Сьлсьләта тәзә ԝе чаԝа шинбә?

* * *

Йанга мьн нә дьхәиди
У нә жи дһатә р̓ае,
Пьр̓ гьран бу qәльне ԝе.
Эвар̓әке, сәр р̓йа канйе
Һ’әта һәԝар чу де, баве,
Иди дйа мьн бу хасйа ԝе.

* * *

Мьн йанга хwә дурва дьдит,
Т'өнәбуне мьн нәдьhишт,
У т'әмамийа ә'мре хwәда
Мьн наве wе qә hьлнәда,
Т'өщар незики wе нәбум,
Ӧса ахинава кал бум.

* * *

Wәхта кәрие пез дьләqйан
У дьчунә бәрбь зозана,
Ми дәнге ширьнва дьк'алйан,
Тәе бьгота qәй әwана
Бь ша бәрхара хәбәр дьдан.
Ле wәхта кәри жь зозана
Иди бәрбь гӧнд дадгәрйан,
Ми hәбун qәй зәлул дьгьрйан...
Wьр шәржәкьрьбун бәрхе wан.

* * *

Wәхта дә'не нивро
Ми бәрхер'a ша дьбу,
Ле дә'не эваре
Бәрха we тӧнәбу...
Чу у һат, һа к'алйа,
Һерс бьбу сәр мәрйа.

* * *

Гава бәрф нәлйа ль сәр топьк,
Хеләки шунда әwи дәwса к'ӧрк
Жь бина бьһаре, бь дьле әвин,
Щи бь щи хwәкьр бишмертәки шин,
У мина хорте бәжьнбьльнд
К'ӧбар сәкьни к'еләка гӧнд.

* * *

Бәрфа чил-qәрqаш qәй к'олозе чйе бу,
Кö мина шәрәкә сьпи къвш дьбу,
Ава we бәрфе дьхöлхöли жере,
Кәрие пез мьн wьр дьбьрә чере.

Qәй тәйре симьр' бум,—qәwат, бемьнәт,
Мьжулийа дьле мьн бу гав у сәкәт:
Мьн дьстра у wьр бьлура ꜝдәлал
Бона мьн дьбу щинар у һәвал.

Сал дәрбаз бун, әз бь хwә пе нәкәсйам,
Чаwa мина we бәрфе дьлда кәлйам,
Т'әбийәт qәй һатә гöһастьне иди,
Qәрqашйа бәрфе нав т'оре хwәда ди...

МЬQАМЕД К'ÖРДИ

* * *

Бһарә у рожнә хwәш,
Һ'әму дәра гöл у р'әwш,
Дьл сьл буйә дьбәзә,
Йанга хwәсти дьхwәзә.

* * *

Щан бһарә, бһарә,
Гöл у сосьн дьбарә,
Йанга мьн чардәһ салә,
Хәлq дьбе—«һе тьфалә».

* * *

Хwәстьна мьн гöл, бһар,
Гәло к'и занә исал
Нәфса хwәр'а дитйә йар,
Йа р'öне мьн иди хар?

* * *

Əw дьле пар на перар
Һе щаһьл бу, нəфəмдар,
Исал буйə лап агьр,
Р'əнг у qəwата мьн бьр.

* * *

Бһар, əз бəхте тəмə,
Əв чь зőлмə, чь хəмə?
Һəр йанга мьн бьдə мьн,
Жь мьн дурхə хəмле дьн.

ГАВЕД WƏТ'ƏНЕ МЬН

1.

Хwəй wəтəньм синормəзьн,
Wəтəне хwə п'ьр' кьздькьм,
Чи мьнр'анə wəтəне дьн,
Əз һəр wива р'őксьвькьм.

Wəтəне мьн дьнеда йəк,
Ə'длайева һəр əwə бəрк',
Мина моза хəбатк'ьзьм,
Мőнбəта wи əз дьхwəзьм.

Чапа гаве wəтəне мьн
Р'акетьн у гəмие һəwе,
Əw wанава дьчə гəр'е,
К'е дькарə бьгһижə мьн?

Wəтəне мьн-хəмла qőр'не,
Ə'мьр, мőнбəт кьрйə дьне,
Əw сəртаще qőр'на мəйə,
Нишана wи—р'о бь хwəйə.

Əwə бьрща həрə бьльнд,
Дайка мəрийа, жь тəва рəкмтьр,
Дьнйа wива рəкмə у рьнд,
Гəрма wəтəн—тəве гəрмтьр.

2.

Wəтəне мьн кəwa зəмин,
Гавəк əрдə, гавəк əзмин,
Гавəк ль сəр hива зəрин,
Гаве дьн-бəр тəва зерин.

Гаве wəтен-ракет, ищат,
Т'əвhəв дькə овкиан у бəр,
Əw шов дькə əрше пърqат,
У сöра wан дьдə дəр.

Дəсте wида-чəрха зəмин,
Ə'дланйə, тамар у дьл,
Гавəк бhар, кöлилк у гöл,
Гавəк hавин, зəвие зерин.

Гаве wəтен-милион мəри,
Чекьрдаре ви зəмани,
Т'əв мерхасе qöрна иро,
Мəрие дьне-wанва гиро.

Əwьн wəтен ль сəр дəста
Дьвьн мьфрьq у роава,
Дьвьн мьшрьq у роhьлат,
Бьльнд дькьн əрше нəвтqат.

3.

Wəтəне мьн гав пəй гава
К'аw у кöбар хəмле хwəва
Фьтьл дьдə дьчə ава,
Qöлбе дьнва дəрте дəрва.

Пенщи салə əмре wəтен,
Дьнйаеда чь кö həнə—
Öлм у ищат чьqас дəртен,
Дьлфе wəтен ль сəр wанə.

Нава пенщи сале хwəда
Бəлге зерин əwи вəда,
həр бəлге wи—дуз бhарəк,
Бəлге исал—пенщи у йəк.

Ах, кəзар, кəзар хwəзла мьн,
Wан пенщи гаве wи-we бен,
Хəмле тəзə бьдиə wəгəн,
We бьвə щьнəтəкə дьн.

Хwəй wəтəньм синормəзьн,
Wəтəне хwə пър кьздькьм,
Чи мьнранə wəтəне дьн,
Əз həр wива рöнсьвькьм.

* * *

Пьрсин:— Шайир, к'ане шәWата шере тә, гьди?
Әм щарна дьхуньн, ле нак'әвнә сери.
Гот:—Мәрие, кӧ чәнд мьqама дьбьһе щарәкева,
Шәwат кьвш накә, нә дьлда, нә жи сәр лева.

* * *

Пьрсин:— Гәло чаWа пешда чуйи,
Буйи хWәнди у әмьрди?
Гот:—Мьн нәта мәрәме хWә qәданд,
Баwаркьн, мьн щан-щәндәке хWә машанд.
Чь чәтьнайи бежьн-әмьрда бьр,
Wанава qал бум у гьһиштмә вьр.

* * *

Пьрсин:— Шайир, ван сале тәда әмьр чаwанә,
Шьер у ньвисаред тә qәт нивщи манә?
Гот:—Ах, сәр һәв Wа чәнд шәв манә жь әмре мьн,
Ле һәW заньм-һе манә нәзар шәве дьн.

* * *

Пьрсин:— Хорте дәлал, тӧ пе чь дьжи
Нә дьхуни, нә дьхәбьти?
Гот:—Сагбә qӧльха баве мьн,
Чи мьнр'анә хәбат, хWәндьн.

БӘСӘ, ШАИР

Бәсә, шаир, хәте нӧбе р'езки,
Дьле хWәда бьгри у газики,
Әз дьхуньм, дьбьм бәдкал у дил,
Йәки бей илащ у һесире дьл.

Бәсә, шаир, мәтке qиза бьди,
Дьп'әрьтьм у дьбьм р'енәди.
Шере тә-әw бриньн пьр'хәдар,
Гава дьхуньм, дьл дькә һәwар.

Бәсә, шаир, әз тек'әвмә чола,
Дур жь дәр щинара у һәвала.
Аһа чаwа шере тә дьхуньм,
Йангам те бәр ч'әва, әз хWәйе хWә ниньм.

Дьлшәwәто, чьр'а буйи агьр,
Нә тә дьле мьн жи дәрхьст у бьр.
О р'әща дькьм шаире әвин,
Һәwарийа дьлем нәгьһинә әзмин.

К'әла дьле хwә тӧ валадьки
Ль сәр р'әшбәлкйа we к'агәзе,
Хәма дьле хwә тӧ сьвькдьки,
Әз чь бькьм бей we бәләнгазе?..

Кағәз тәра дьбә мәлкәм, сәбьр,
Ле кöба мьн дьбә кәспе бей зин,
Әw пьрснакә тö һәвал у һогьр,
Р'öкем дьбә бәрбь әрш-әзмин.

Бәсә шаир, хәте кöбе р'езки,
Дьле хwәда бьгри у газики,
Әз дахуньм, дьбьм бәдкал у дил,
Йәки бей илащ у һесире дьл.

* * *

Дохтьре мақул, дьхази
Щие бьрина мьн бьвини,
Пе мәлкәма бьщәбрини,
Ле щи навини, әре?
Бьрина мьн гәлә фәрзә,
Әw хут бьн п'әрда дьлданә,
У кьсрәта хwә дьхазә.
Бьрин-хәма к'öрд лаwанә.
Гава әз ида мәзьн бум,
Бьрин жи дәрбази мьн бу.
М'әнә әwә, дькьм нә'лин,
Пешда те әw эш у бьрин.

* * *

Бь тәгмина мьн,
Чьqас дьвиньм
Диса әw тә'вә,
Әw бәжн у балә,
Ә'зман зәлалә...
Ле ньзаньм чьма
Гәрмайа тә'ве
Дьминьм тьма.

ҺӘР Т'ӘНЕ КӘЙШТ ХӘТ

Гьшк сәр һәв кәйшт хәт,
Ле нета хwәва:
Бьрина мьләт,
Шәрк'ари, шькйат,
Т'ариq у сьфәт.
Т'әне кәйшт хәт...
Сәра музейа
Qаһиреда
Зйарәтәк һәйә,
Чаwа шә'дәтийа
Qöрна әw майә.
Гәрчәки чәрмә,
Зьмане к'öрди
Кәйшт хәт ль сәр wи.
Тö wан хәтада
Къзина дьле
К'öрда дьвини,
Чьqас дьхуни,
Кәйри дьмини.
Әw хәбәр манә
Чаwа антеге
Нәтәмьр нава

Тәндура к'ӧрда.
Т'әне кәйшт хәт...
У ԛәй дьбежьн—
Антег' ԝе гӧр'бә
Гава цьнеда
К'ӧрде азайкьз
Жь хәԝе р'абә...

ДЬЛЕ БАВЕ

Дьнеда һәр дӧ навьн,
Дьвен зйарәт-хут әԝьн,
Һ'ӧбьн, агьр у алав—
Йәк дейә у йәк жи бав.

Гава тә'в тәзә дәрте,
Тирьнще хԜәйә ә'ԝльн
Давежә сәр тәпе чийа,
ЧаԜа тәмәзйа Ԝан щийа.

Бәр де, баве әмәкдар
Зар'о бь змане тьл
Беԛәлп, ширьн у бь дьл
Ԝан нава тиньн сәр зар.

Нав ԝанар'а дьбә сонд,
Дьбә намус у тәсиб,
Дьбә кәбандьн, хирәт,
Бьвә аг'а йан к'әсиб.

Әԝ нав һәргьм дьминьн,
Т'әне әԝ ә'мьр тиньн,

Йək жь wана тöнəбə
Кале дьне we чьбə?

Мьн чə'ве хwə вəкьрйə,
Вəнəкьрйə əз дьбьһем
Т'əне пəсне дьле де,
Ле нə кö дьле баве.
Дьбə əw йək р'астбə,
Ле... Wə

Бьһистйə wa жи дьвен,
«Гьри, һесре чə'ва
Мəлкəмьн бона дьла.

Бав һесра нəвинə,
Əw эша дьл нəк'ьшинə,
Нава хəма нəминə.
Ле əw бəр чь тəслимə?...»

Дьвежьн, кö дьле де
Бона qəзйа əwлəде
П'ьр' назькə у зьрав,
«Нə əw дьлə, чь е бав».

Дəрһəqа дьле деда
Wа жи дьвен, кö йəке
Дьлк'əтие хwəр'а р'оке
Бь фелбази дьвежə:

«Кəта дйа хwə нəкöжи,
Т'ö щара тə настиньм.
Дьл жи бинə нишанкə,
Баwаркьм—мьн кьздьки».

Кöр'е сəркьшк, бент'бар,
Ль бəр йаре мьнəтдар,
Дьqəдинə тəмие we
У... дəрдьхə дьле де.

Р'ева кöр' дьлк'öмə
У дəвəр'у те əр'де,
Дəсте wида дьле де
Хəбəрдьдə we дəме:

«Ə'зизе мьн, əз корбьм,
Qöрбана тəбьм, лаwо,
Дəлале мьн, дəст, льнге
Тə тö нəэшйан гəло...?»

Бəле, öса дьвежьн
У we һе гəлə бежьн,
Ле...

Дьвежьн, кö дьле де
Гəлə, гəлə тəнькə,
Бəлге гöла назькə,
Ль бəр шəхте тап накə.

«Ле чь галаша бава,
Дьл зоре надә wана,
Qәй дьле wана гöнә,
Гöнә щәгәр у гöнә...»

Wәра накәвмә ләще,
Дьвә әw йәк öсабә.
Мьн нәдитйә де у бав,
Һәр бьһистйә һәрдö нав.

Мәрие наси хәйсәте
Дьле бава qә ниньн,
Әw гöнәкар дьминьн,
Дьле бава дешиньн.

Wа дьвежьн:

«Щаньм чь бав, тобәбә,
Рʼасти нә дейә, бавә.
Qәт чьлкәк һесьр нәрет,
Һәр дуе щьгаре дьмет...»

Ахьр чь бькә әw бав,
Кö эша дьл навә ав?
Навә һесре нав чʼәва,
Рʼәкәтие бьдә бава.

Гәло чь бькә әw бав,
Гава дәнге эша дьл

Гәwрйа wида дьминә,
Кәс wе йәке навинә...

Бав һәйә, жь эша дьл
Һьм дьгри, дәнг дәртинә,
Һьм һесра дьбаринә
У рәнәтие дьдә дьл.

Баwаркьн әw рәнәти
Дьхапинә qасәкв.
Эша дьл йа хwә дькә,
Гьри, һесьр пьрснакә.

Бав һәйә дьлда дьгри,
Нә дәнге wи дьбьһей,
Нә һесре wи дьвини,
Лап шашмайи дьмини.

Фәнәра шуше дьле
Wан зәф qальнә, нашке.
Ле лейә әw бьбәщә,
Нә рʼейә, нә илащә.

Дькә, накә нькарә
Нә бьгри, нә хәвәрдә.
Мәри тьре эша дьл
Wана гьртйә, бәрнадә.

Дəwса гьри, һеср́а
Хуна ал-гавəз дьлда
Дьлопə—«тьк, тьк, тьк...»
Чаwа бьвə дьл сьвьк?

Чаwа бав дьфькьрьм:
Баве нькарə бьгри
У һеср́а бьбаринə,
Бер́əкмийа wи нинə.

Дьqəwьмə «канинга»
Һеср́е ч'əве wи гəлə,
Гəлə, бекəсаб к'урə,
Жь «хəйсəте» wи дурə.

Əw каниг аwqас к'урə,
Кӧ анщах чьлке һеср́а
Т'оп дьбьн дьгижнə һəв,
Кӧ тьжибьн нава ч'əв.

Чьлк жь эш у шəwата
Дьле бавe бəлəнгаз
Р́ева дьвнə һӧлм у гӧлм
Ӧнда дьбьн у дьчьн.

Йане жи жь эша дьл
Əw чьлк хwə ӧнда дькьн,

Аһа топдьбьн ль бəр
Гəwрйа баво, дəрнаен...

Wəхте шəр́е wəтəние,
Шер́да р́асти хəйсəте
Бавəки wа əз һатьм,
Кӧ тӧ щара бирнакьм.

Сержантəк һəбу бал мə,
Һиколе əшq у дəвк'əн,
Бона мерхасйа wи
Р'əwа кьрьбу əw wəтəн.

Мəрьвкьз, пьр́ лаqьрдчи
У һостае һəр тьшти.
Йəки бьльнд, аждаһа,
Дəрһəq wйданə аһа:

Чь мьн дитйə бəр ч'əва
Əзе шəдəтйа хwəва
Дьле wи мəрие мерхас
Wəр́а бежьм, текмə нас.

Хwəлйа Украинеда
Əм бь шəр́ дьчун пешда,
Һикол бубу пьльнг, шер.
Һə əрде wи бу əw йер?

Иди чәнд сал бу әwи
Малда һьштьбу жьн, зар,
Хушк у бьра, де у бав,
Дьлда ньсрәта wана.

Мерхасие ӧса дькьр,
Мәри баwар нәдькьр.
Гьшк әщевмайи дьман,
Никол бу—«дәнг, бә'се wан».

У әм чьqас незики
Нәки, гӧнде wан дьбун,
Аqас жи хәйсәте wи
Qәй дӧ щурәйи дьбу.

Щурәк-әйни гӧре һар,
Дьжмьн пәй һәв дани хар,
Һәвалара-рӧк, сәбьр,
Назе тәва wи дьбьр.

Аһа wә'дә дәрбаз бу,
Мә гӧнде wи азакьр,
Гӧндда тӧ кәс нәмабу,
Дьжмьн бәри wан дабу...

Дьле Николе сержант
Qәй жь мә гьшка зутьр

Әw ләзо-бәз бьрә wьр,
Шәwьтанд, кьрә агьр.

Нава мәйдана гӧндда,
Ль сәр стунед ньканди
Һәвт мәрие дардакьри
Сәqьрибун щи бь щи.

Нав wанда йәки щаһьл,
О, лап щаһьл, лап щаһьл,
Wәк чардә-панздә сали
Тәмам рәш бу сьтуйе wи.

Чәрме wи пьр назьк бу,
Шьрита мират чаwа
Хатьре wи кәтьбу,
Әw берәнм эшандьбу?

Кьвш нинбу wи чь готйә,
Чьqас дьл-ньнав сотйә,
Ле әйан бу, кӧ әwи
Бой азае щан дабу.

Әw кӧре щаһьл, дәлал,
Һале wида шәш һәвал.
Qәй кәйф һәбу сәр лева,
Нә тәслимти у лава.

Бе сәр wанда дьлиланд,
Qәй hесре де дьбаранд,
Нә дьле де тәнькә,
Зöлма öса тап накә.

Николе бав шашмайи
Адьле wи тьшт нәдьбьр̆и.
Дьлтьжи, к'әлогьри,
Ль wи кöри дьньhер̆и.

Чь чик дабу нава дьл
Т'ö кәс ньзаньбу әw йәк,
Ле жь wана е щаhьл
Никол кьрьбу «ләпәк».

Хwәст незики щаhьлбә,
Qәй тьштьк бежә, пьрсәк,
Бь чә'ве хwә баwарбә...
Ньκарьбу незикбә.

Wа сәкьни ль сәр пʻйа,
Бина wи зу дьчъкйа,
Зьмане wи нәдьгәр̆йа
Нә хәвәрдә, нә бьгрйа.

Qәй hесьр у гьрие wи
Дьлда дьман у wи жи

Qәй дьхаст бь зорә-зор
Wана дәрхә, бәрдә жор.

Нава гöлле дьжмьнда
Qәй совәк'ари дьда.
Йәки башqә бу иро,
Нә әw Николе hәр̆р̆о.

Ә'йан нибу, кö сержант
Qә чь дьгот wе дәме,
Лева чь дьwәкъланд,
We р̆ожа р̆әш у зöлме.

Анщах гавәк пешда чу,
Qәй ә'рд бьн wида кәжйа,
Әw щие хwәда ръсас бу,
Qәй эш к'әтә нав мәжуйа.

Wа къвш бу эша әwләд
Т'аqәт, qәwат жь wи стәнд
У qаим дьле wи гәст,
Шуша дьл к'әт у шкәст...

Мә тәне гьлик бьhист,
Әwи анщах гот—«Си...нок!..»
К'әтә ә'рде, р̆анәбу,
Мә'нә—аwләде wи бу.

* * *

Бәле, әw жи баве ӧса,
Жь эша дьл щида весйа.
Жь чика дьл хwә зәфтнәкьр,
Т'әбийәт зор бу у йа хwә кьр.

Жь эша дьле бава
Әз wи чахи пенәсйам,
Гава әз бь хwә бум бав
У һьлда сәр хwә әw нав.

Чаwа бав нькарьм бежьм,
Кижан шушәйә qимәтлу:
Шуша тәньк, кӧ зу дьшке,
Йан йа qальн, кӧ зу нашке?

АХИНА ҜӘСӘНЕ КАЛ

Гӧндие мә Ҝәсән, мерәки пьр кал.
Ә'мьркьр wәкә сәд у дәһ бһар.
Чаwа хортәки wәхтеда бәдәw:
Навмьл фрә бу, бәжнева бьльнд.
Wи дит нәрастйа дәwра зӧлм у кәвн.
Гәлә тә'н, ньче адәме берәкм.
Әw салед гьран пәй һәв мьна бун,
Дәрге ә'мре нӧһ бой wи жи вәбун.
Кьнще тәзә ле, е кал у бава,
Әw бубу хәмле эле у гӧнда.
Гьли, хәбәрдан у qьсе хwәва
Бубу каләки кьзкьрие тәва.
Гәлә кьздькьр тәбйәт у бһар,
Бо к'ижана qәй һәргав сәwдәсар.

Бһара дәлал пе пәнще рое
Звьстана сәрт зу ани рае.
Исан у кәйwан wе ракьрә пйа,
У бь дьл, бь щан тәви wан к'әнйа,
Пе ә'wра гази тәйр-тәйрәда кьр,
Жь бәрие ани, дора хwә топкьр.
Wа qәй хwәлйа рәш хәмле хwә дьжмарт,

Бәрбь дә'ԝата бһаре дьһат.
Ԛьбина р'әфе ԛӧльнга, ԛаза
Ширьн у хԝәш бу ча сәԝте саза.
К'алина бәрха, ԛар'ина зар'а
Әшԛ у шайи бун Кәсәне калр'а
Бһара кьсрәт бина ԝи вәкьр,
Бәрбь т'әбийәте әԝ т'әглиф дькьр,

Кале бь к'омәка шьвәдаре
Жь гӧнд дәрк'әт, һеди чу гәр'е,
Незкайа гӧнд т'опькәкә ч'учъьк
Ԛәй гази ԝи кьр, һәр'ә ԝедәре.
Т'опьке жер'а һәԝ зани дьгот:
«Пешк'еши тә бәрфа сәр т'әпе мьн,
Нә тӧ иди кали, р'оже тә кьн.
К'әрәмкә һеди-һеди ԝәрә вьр,
Чьр'а жь мьн бьмини мәлказьр?»
Аһа әԝе пе бәрфа хԝәйә ԛәрԛаш
Кале кьрә лап гиро у сәрхԝәш,
Мәша ԝи гӧһаст, бәрбь хԝә кьшанд.
Кале р'уньшт, бина хԝә һьлда.
Т'әбийәта кьжмәк'ар ль һәр алийа,
Дәф-да'ԝәта хԝә нишани ԝи да.

Нава р'әԝш у хәмла ԝе мәйдане
Һәр әԝ щида мабу т'әк у т'әне,
Кәле бәрфа ԛәрԛаш ль бәр ч'ә'ва.
Кале к'әтә нава фькьр-мьтала:

«Дьнйаеда ԝәки ав т'ӧнәбә,
Гәло кале дьне ԝе чаԝабә?
На щаньм, әԝ йәк тӧ щара набә...»
Хԝәзла хԝә ани ԝе бәрфа ԛәрԛаш,
Кӧ дькәлйа, дьбу ԛьнйат у р'әԝш.
Аԝа р'әнәтбуйи жь щи р'абу
Һеди у гав п'әй гава пешда чу.
Чу гьһиштә бьнәтара т'опьке
У ԛалч'ичәк дитьн бәр хԝә ԝедәре,
Дьк'әнийан ширьн ԛалч'ичәке дәлал
У ԛәй сьлав дьдан Кәсәне кал.
Кале бь кьсрәт хԝәст ԛалч'ичәке бьчьнә,
Ле ԛалч'ичәк мина карьке нә'с
Һәр йәк сәркьнге хԝә дьр'әвинә,
Жь кале дьстинә т'аԛәт, нәфәс.
Әԝи бь чәтнайи чәнд нәв чьни,
Ԝа гьртә дәсте хԝә у сәкьни.
Шаһьлти, шьванти һатнә бире,
Ԛәй жьн у бук ԝа ԝе бенә берие...
Жь зәрпа дьл ида хԝә зәфтнәкьр,
Әԝи сал, кале хԝә т'әмам биркьр.
Һьлк'ьшйа сәр бәрфе у пешда чу.
Чьԛас дьчу, әԝ аԛас ша дьбу.
Ле нәзар кәйф, калбуне йа хԝә кьр,
У ԝедаре Кәсән шьмьти, к'әт,
Гӧлол бу нәԝале, нә'лин же һат.
Шәвә, һәԝа бһаре бинхԝәшә,
Гӧндие ԝәстйаир'а анйә хәԝа хԝәшә.

Р'азанә тәйрәдә, к'еԜришк, хәзал.
Һива зәрин бь хәмхӧри, фәсал
Ԝана хԜәй дькә ча дайка дәлал.
Һәр тәне хәԝа кание нә'с фьр'йә,
Тӧе бежи һиве дәнг ль ԝан кьрйә
У тәв кьрьнә сазбәнд у дәнгбеж,
Кӧ лури бежьн Ԝә'дәки дьреж.
Щарна ԛәй һив бьн ә'ԝра ведьсйа.
У хелә ԝә'дә әԝ пенәкәсйа,
Кӧ маләкеда чьра дьшхӧлйа,
Ԝедәре гәләк мәри топ бубун
Т'әв жи нәр'әнәт у бей сәбьр бун...

Хеләки щунда әԝ нәхԝәш һеди
Жь щи ләԛйа у ч'әве хԜә вәкьр.
Ԝи мала хԝәда гәләк мәри ди
У хафьлԛәда Ԝана мезәкьр.
Бәр сәре хԝә дит йәки сәкьни
Дәԝса к'ьнща-к'ом, ә'бе ԛәрԛаш ле...
Вәщьньԛи, чу дьнйакә дьне.
Ԝи нәдԝери дәнге хԜә бькә,
Әԝи кәсабкьр р'ӧкьстине хԝә,
Гот:—«Гӧнәк'арьм, йа рәбьл ә'ләми,
Хԝәли бум, диса мьн дьки хԜәли...
Тӧ һати р'ӧкем бьстини, әре?
Дә чь сәкьний иди ведәре...?
Бәндә тәв тәслимьн ль бәр хԜәде,
Ԝа сьрйа мьн жи һатйә ве дәме...

Ве дьнйа р'онда нә мәрне кор жи
Бь тәһәрәки бона хԝә дьжи.
Гәло тӧе Ԝан мәрийар'а чь бежи,
Гава р'онкайа ч'ә'ва вәдгәр'ә,
Жь дьнйа р'оньк әԜ чаԜа һәр'ә?
Әз р'ьнд заньм, тӧе мьн ә'сә бьви,
Ле нһа һәр һәстунге мьн манә,
Ԝан һәстунгава иди тер нави...»
Дохтьр сәкьни бу, дәрзи дестда,
Ньһер'и, к'әнйа у хԜәст хәбәрда,
Ле кале бәре хԜә жь ԝи гӧһаст,
Иди тӧ гьлики зедә нәдьхԝаст.
Ахинәкә к'ур р'акьшт у к'ӧхйа.
Ԛәй тәмам мьна бу дь нава щйа.

Дохтьр гава дит, Ԝәки һа набә,
Гот: «Кәке Кәсән, чьр'а дьтьрси?
Тӧ бриндари, гәрма тә һәйә.
Әзи дохтьрьм, бой тә һатьмә».
Пәй дохтрр'а Мәщите кал хәбәрда:
«Кәсән, тӧ гьлие чаԜа дьвежи,
ӘԜ жи ԛәнщйа ԝи ә'мьрдьрежи?
Нә әԜ кәк'име лапи ә'йанә,
Ԝа иро-миро кәйра тәданә...?»
Жь гьлие Мәщит кале бәр хԝә к'әт,
У щида әԝи бәре хԝә гӧһаст,
Ә'щебмай ль мәрийа ньһер'и,

Т'əслимбуйи бьн левава к'əнйа,
Ав хWəст у пəй We йəке хəбəрда...

«Һəк'имо, лаWо, тӧ бьбахшинə,
Мере мəзьньм, суще мьн нинə.
Р'ожед мьн-əW гузе жьмартинə,
Бона мьн кəму тьшт к'ӧта бунə.
Ә'мьр у жийин хут бона Wəйə...
Әмə дьнеда гьшк жи меваньн,
Иро һатьнə, сьве We һəрьн,
Гава һатйə дəqе ве qиамəте,
Чьра дьк'шини тӧ ве зəһмəте?
Әв йəк жь хWəде у п'ехəмбəрə,
Р'əма Wан qəWата əвда дəрə.
Wа һатйə, We ӧса жи һəрə.
Бой даре саза əз рьзийамə,
Һһа бекерьм, лазьми к'имə...?

Щмаə'та һазьр Wəхта иди дит,
Кӧ Һ'əсəне кал We хəбəрдьдə,
Гəлəки ша бун, п'əйе дохтьр дан,
Щьвйанə сəр һəв, руньштьн незик,
Хəбəрдана Wи бəрнəдьн гьлик.
Кале щьг'арə хWəст у хəбəрда:
«Шин у шаййə qьсмəта əвда,
Йа кӧ дьбиньм əз мала хWəда,
Әва тьфаqйə бона əвда...».
Бь бəшəра хWəш дохтьр ньһери,
Гот: «Әв нəк'име мəй торьн у к'аW
Мəлнəма тинə орте нəзар нав...
Әгəр дьнеда мьрьн тӧнəбə
Ә'сле мəй тəзə We жь кӧ һəбə?
Лəма жи—нер, ме щотьн, нə сьсе.
ӘWе, кӧ дьчьн—е дьн тен дəWсе...».

* * *

Бəрбанге кале иди раза,
Жь эш у бьрина бу лза.

* * *

Р'о бьльнд бубу Wəк бəжна мəрйа,
Бук у qизе гӧнд кьнще рəнг-рəнгва
Пəй һəв к'ьвш дьбун минани гӧла,
Дьчунə канйе щер' ль сəр мьла.
Кале нəхWəш qəй дəнг-бə'се гӧнд бу.
Гӧнди йəксəр дьһатьн у дьчун.
Кале щар-щара ч'əве хWə дьгьрт,
Хелəки шунда диса вəдькьр,
Дьк'əтə нава бə'ра мьтала.
Wа дьфькьри We дəме хWəра:
«Сəд у дəһ сал qə лаqьрди нинə...
Һһа жи ль мьн Wа дəW у дозьн,
ӘW һатьнə дора мьн щьвйанə,
Һəq у кəсабе хWə мьн дьхWазьн.

Сале мәрийа бой ԝана льбасә,
Щаһьлтиеда льбасәки хасә,
Ле ви йашида-к'ьнщнә п'аласә,
Нав ԝанда дьл жи йәки п'ехасә».
Гьли, готьн у пьрсе һәр кәси
Дәрһәԛа щансаг'йа каледа бун.
Әԝи жи к'ефа Ԝана дьпьрси.
Йәко-йәк наве мәзьна дьда,
Чәнд гьли дьгот дәрһәԛа Ԝанда.
Дохтьр дит к'ефа кале щиданә,
Бь лаԛьрди сәре гьлйа вәда:
«Кәке дәлал, нә ахьр тә нәгот
Мәлћәма тö дьхԝази к'ижанә?
Ћ'әму мәлћәм жи ԝе бал мьн һәнә».

Кале ньһер'и ль мәрийа, дохтьр,
Орг'ана ль сәрмьле хԝә р'асткьр,
Гот: «Ћәк'име дәлал, ә'мьрдьрежо,
Ә'йда мьнә, әзьм «зә'ве» иро...
Дуз нод сал бәре дә'ԝәта мьн бу.
Т'обәбә, әвԛас мәри т'öнәбун.
Ле нһа...? Шькьр, нә тö дьвини,
Ћатьнә, ԝәки зә'ве вәр'екьн.
У һәр дьминә «бука» ԝи сйаркьн...
На, чаԝа дьбиньм тö ль сәр
Мәлћәме хԝә п'ьр' гöмани, әвин,
У һәр дәма гьлйа давежи бәр,
Р'ожәкә мина р'ожа ироин».

Дохтьр го: «Кәке, баԝарйа тә һәбә,
Чь мәлћәм бежи-т'әв бал мьн һәнә,
Мәлћәме мьн т'әв дöр'ьн у ә'мьр,
У тö тьшт т'öнә жь Ԝана зортьр».

Кале ньһер'и дохтьр у к'әнйа,
«Әгәр тö ћәк'имәки ә'йани,
Ԛәԝата мәлћәме хԝә р'ьнд зани,
Дә ԝәрә бьдә мьн ԝи мәлћәми,
Кö дьле мәрйа ԛәнщ дькә иди.
Кьн готи-тö мьн диса щаһьлкә,
У мьн «зә'вайи» һе вәр'енәкә,
Әз жь ви ә'мри тә'мкьм ћәвәки,
А, әвә һöньр, әгәр мьн пьрски...»
Бу п'ир'ԛина дохтьр, бьльнд к'әнйа,
Дәсте хԝә һәвхьст, ль бал ԝан мәрийа:
«Кәке дьхԝазә ви ә'мре хԝәда
Щаркә дьн бьбә зә'ве гöндийа...»

Готьна дохтьр кале хԝәш нәһат,
Жь к'урайа дьл ахинәк к'ьшанд.
Дохтьр жи бь к'ән незики ԝи бу,
Хԝәст печ'ока сәре ԝи гьредә,
Ле кале дәсте ԝи һеди дә'вда,
У же нәр'ази Ԝа щаба ԝи да:
«Нәбу, ћәк'им, тö сәр мьн нәк'әнә,
Әв дьлем зува тәрк ле к'әтьнә...
Мьрьн һатйә к'этйә пәй мьн, дажо...

Гава әз к'әтьмә ве зәкмәте
Чь жи бежи бәжна сйарем те.
Хwәндьн меванә, аqьлә-хwәйи
Мәрйе wе мьн фә'мкә-әw нә тӧйи...»
Кале нәхwәш чьqас хәбәрдьда,
Аqас к'әла дьле wи р'адьбу.
Гот: «Е дәрд дитйә qьса wи дьрежә,
Готи мәри дәрде хwә бәр мәрие
Ә'мьрдити, дьлтьжи бьр'ежә...
Бь сале хwәва р'астә аhьльм,
Ле дьле хwәда hәла щаhьльм».
Дохтьр жь гьлие хwә зә'ф бәр хwә к'әт,
Бу илащбьр'и, йәки нәр'әкәт.
П'ошман бу, hатә әw бәр дьле wи:
«Бьбахшйн, кәке, әз гӧнәк'арьм,
Жь шашйа хwә әзи нә инк'арьм,
Мьн ньзаньбу кәнәка кьзнаки,
Тӧе дьле хwәй фьрә ӧса тәньки.
Гьлие тә готьн мьнр'а бун зиарәт,
Ә'мре хwәда wана бирнакьм qәт...»

Мәрие топбуйи, нәфәре мале
Гьшк бәр хwә к'әтьн сәр гьлйе кале.
Чәнд мәри hатьнә ль бәр дьле wи,
Готьн-ӧлмдаре лапи ә'йанә,
Же кьздькьн, млаким, дәвк'әнә.
Гава hәр алийа пәсне дохтьр дан,
Лаqьрди кьрьн у хwәр'а к'әнйан,
Кале бәре хwә ищар гӧhер'и
У барьшбуйи дохтьр ньhер'и:
«Лаwо, щаhьли, гӧне тә нинә,
Нә щаhьлти жи мина кӧба гӧр'
Щар-щара мәрйа жь р'е дәртинә,
Бь ә'рф-ә'дәте дьне: се р'ожә
Qәдре мевана ль ве дьнеда.
Бу йа мьн, әва чәнд кәзар р'ожә
Ле бумә меван ви ә'мре хwәда.
Һәр гьлие готи-hәq у кәсавә,
Гава тенә бәр дьле нәхwәша —
Әw жи мәлкәмә бо брин, эша.
Тӧ жь дьле мьн йәки нәнаси,
Чәнд гьлйа бежьм, тӧ пе бькәси...

Лао, hе гәлә тьшти нәзани,
Жь тә'н-ньч'а нәбуйи к'әwгьри,
Тә ч'ә'ва нәдитйә зӧлм, hесири,
Нәдитйә тәнгаси, к'ьнщьк, п'алас,
Нәбуйи фәqир, нә жи бәләнгаз,
Жь wе «hәбуне» тӧ йәки нәнас.
Һена wәда-hәр бәхтә у мьраз...
Ле бәре, ә'мьр ч'әтьн бу, гьран,
Һәрдәра к'әдхӧр, п'адша у сӧлтан,
Qәй wәхте п'арәвәкьрьна дьне
П'ара мә нәмабу, ль мә дьк'әнйан.
Т'ӧ щйа әм хwәйе сәре хwә нинбун,
Дәрге диwане бәр мә дадаи бун.
Әмә фәqир бун, бе хwәйи-хӧдан

Бәр диԝане тьм бе зар у зьман...
Һәр һерс у гәфа ԝан мә фә'м дькьр,
Гава дьготьн: «толк», «иштраф», «Сьбил»...
Аһа ԝи ԝә'де зӧлма гьранда
Мьн дитйә мьрьна кӧр'а, ԛиза,
Р'ожед пьр' чәтьн, хәлайи у р'әв,
Кӧштьна һәвала, гӧндийа бәр чә'в,
Щьнйазе мәрийа лодкьри сәр һәв...

Һәк'им, гьлие мьн тӧ рьнд гӧһдаркә,
Һәр биранинәк-әԝ бринәкә,
Дә тӧ ԝәрә ԝан брина ԛәнщкә.
Лаԝо, тәйр һәнә гоште ԝан дьхӧн,
Тәйр жи һәнә, кӧ гошт дьдьнә бәр.
Һена мьн мәрие гоштхӧр һәбун.
Дәстәк-бәрх, дәстәк-гӧре дәвхунбун.
Щаһьлтийа мьн хәлԛе бьр у хԝар.
Ле бо әмре нһа... Әз йәки бек'ар...
Бона хӧламтйа хәлԛе баԝаркә,
Кәзар щоти зедә чарьх ԛәтанд,
Мьн гәлә бьлур сәр лева машанд.
Ле чьԛас, чьԛас стра у лубанд...?

Бһар'ә, һәк'им, бһара гӧлин,
Р'ӧк те бәр дьле мәрийа, р'ӧкбәра.
Әԝ тенә дьне, кӧ т'әзә бьжин.
Р'ӧк те бәр дьле кӧлилка, дара.
Әԝ жи дьнеда дьмрьн у дьжин.

Ле тӧ... дьхԝази т'әне мьн ԛәнщки.
Дьлем т'әзн к'ьнщька леки,
Р'унем бәр диԝер чаԝа ԛәрәту,
На, һәйран, ԛәнщбуна ӧса нәбу...
Ахьр тӧ п'әрде дьлем навини,
Кӧ щаркә дьн ԝи бьхәмлини.

Т'оз у хӧбара сала, зәмана
Ль мьн данә, һал мьда нәмайә,
Сал сәр мьлем ләԛәм леданә,
Дь орга сери кәтани п'әйе.
Агьр-алава ӧса бәрданә,
Һатйә гьһиштйә кәтани тьлие...
Гава мьрьн сәр р'енга датинә,
Ижа дәве к'ейә ԝе р'еԝинге
Дәстәвала пашда вәгәр'инә...?
Жь звьстане гәрә нәтьрсьн,
Әԝ пәй хԝәр'а тьм бһаре тинә,
Кӧ сәр гӧл, рьһана дӧр' датинә.
Мәри жь паизе готи бьтьрсә.
Кӧ звьстана сар, бинтәнг тинә.

Т'әмие мьн ль ԝә—т'әбийәте кьзкьн,
Ве азайе пе синге хԝә хԝәйкьн,
Мәрие бона мә әмре хԝә данә,
Мԛим бир биньн, бирнәкьн ԝана.
Азайи һәбә-жийин һесайә,
Жь ԝе ширьнтьр к'а ԛәт чь һәйә?

Бей ԝе чьра мәрйа ԛәй весйайә.
Ҝәк'име дәлал, тӧ нәхәидә,
Р'астә әсьл, хәйсәтва әшири,
Ле жь сӧр', хәйсәте тәбийәте дури.
Тәбийәт бона мьн ԛәләм бу, к'агәз,
Шәв у р'ож нәмеза ԝеда бум әз.
Бәдәԝийа ԝе нае готьне.
Гьли тернакьн бона мәтке ԝе.
Башԛәйә дӧр'е әзмин у хԝәлие.
Ча һәйә, готи ӧса бьвини,
Һәр ԝи чахи тӧ сәрхԝәш у дини.
Ҝәйран, тӧ дьле кала ньзани...

Нә ахьр бь хԝә тӧ нә шьвани,
Әԝ п'еше мәйә, п'еше шьвана.
Ԛьнйата кьлам, бьлур'а Ԝана.
Жь ԝан бәдәԝийа к'ижана бежьм,
Ԝан дитьнава әз йәки гежьм...
Ԝьр кӧлилк һәбун, тәв ал у бәләк,
Тәйр у тәйрәдә, кәԝ, хәзал гәләк.
Кание зйарәт нотла ԛәйтана
Дьхӧлхӧлин жь синг у п'еше чие.
У мәри дьбун ашьԛ ԝедәре.
Р'о бь хԝә жи-сәргованддйа Ԝана.
Нери минани к'осед кәнәкчи
Дьк'әтнә р'әԛасе ль Ԝандәра,
Ԝана пәй хԝә дьбьрьн бьзьн у ми,
Дәԝәт дьк'ьмк'ьми ль һәр али...

Ле гава тәйре симьр' дьфьр'ьн,
Нава һәԝе у әԝ к'еләк-к'еләк
Хԝә дьнәжиньн, нечире дьгәр'ьн?
Кеԝришк у кархәзал бәр дьтәльн,
Жь сәԝта ԝана дьбьн лап ләпәк...
Баԝарьм, тә п'ак нәдәтйә әԝ йәк.
Ле дәнге хԝәндьна бьлбьла,
Дәнге хӧлә-хӧла щәԝ у канийа,
Дәнге вьззин у шьнгина бае?
Тӧе бежи ԛәй дәнге Ԝе сазбәндие
Жь щие нәзар, нәзар дәԝата те.
Дьньһер'и жор-тәв бәр' стер'ә.
У нава ԝе бәр'а бей сәробьн
Һәр бәндә стәйра хԝә дьжбер'ә...
Щарна стәйр ль р'у әзмин кьвшнавьн,
Тӧе бежи ԛәй жь йаре хԝә назьн,
Бь ладьрди Ԝанар'а дьбежьн:
«Йанга дьгәр'и-әԝ нә әзьм,
Дьчьнә берие у әзә ләзьм...»
Нә мьн бираняна ԝьр һьштйә гәләк,
Ле, нһа...? Йәки әхтйар, бек'омәк.
П'аки навиньм нә һив, нә жи стәйрк...
Тӧ жь щансагйа мьн бьсьтьрә.
Мьр'ьна мьн-ви йаши четьрә.
Ле... Мьн чәвед хԝә тәзә вәкьрнә,
Гава дьбьһем дәнге мәр'а, к'ӧльнга,
Дәнге машяна, тракторайи зиз,
Ԛәй әз дьбьһем дәнге ԛәлфе ԛӧльнга,

Чаwа бhара, ӧса жи паиз, паиз.
Ә'мьр у жийин буйә әйни гӧлбhар,
Ле әз пашда мамә жь ә'мре дәлал...

Лаwo, мәлкәме тә сале мьнр'а
Ижа чь дькарьн бькьн ньhа,
Гава тӧ илащ навиньм хwәр'а?
Р'ӧке мьн дәсте р'әбе а'ләмейә.
Пәй аqас тьшти, ви йаше хwәда
Чәнд пьрсада мамә әщ'бмайи.
Мqим дьпиванд, дьда у дьстәнд,
Ле жь wан пьрса тӧ щаб нәдьстәнд...
Р'ожа чарайә, гӧнди дьчьн, тен
Кӧ хәбәрдана кале бьбhен.
Wи хwә кәр'кьрйә, тӧ дәнге же нае.
Тәва бhаре гәнще хwәй р'әкмдар
Кӧләкева авитьбу мале
У qәй дьhатә бәр дьле кале,
Кӧ кьсрәт нәма жь wе бhаре.
Аhа дохтьре щаhьл халате
Сьпи ле, нәр'әкәт дьчу-дьhат,
Qәй тәви гәнще говәка р'ое
Дьхаст qәнщкә бьрине кале.
«Кәке, пьрса хwә дӧh тӧ бирнәки,
Әw чь пьрсә-же нак'әви сери?
Игмаз дькьм мәр'а шьровәки».
Нәхwәш гот:
«Э.. тәзә бьк'әвмә пәй wан пьрса,

Анщах жь wана дьбьнә hеса...
Лаwo, хәбәрдана мьн нә'линә,
Тә тьре мьрьн qәй жь мьн р'әви?
Кале мьни иро нале дӧh нинә.
Мәщите Ә'ло, hәвале нәхwәш
Гот: «Кәсән бежә, бежә, хwәйнәкә,
Гьлие тә hәнә бежә, бьдә дәр,
Кәйран, дьле хwә валакә йәксәр,
Щаньм бежә, к'ара тәйә әwдәр,
Тӧ жь ве дьне р'ӧксьвьк hәр'ә,
Мьрьн дора мә тәва дьгәр'ә...»

Нәхwәш дит, кӧ гьшк hивйа щабенә,
Гот: «Мәщит, чьр'а тӧ зоре дьди,
Хwә тӧ жи нә щаhьли, гьди?
Нә тӧ жи минани мьн вәдьк'ши?
Пьрсед ӧса кәсаб дькьн гӧнә...
Бона wе йәке кәта иро жи
Дәрhәqа чәнд пьрса тӧ щаб тӧнә...
Хут әв бу дьле мә дьгәр'ьтанд.
Әз жи әw дьбежьм-чь кәсабә,
Кӧ р'астие бьзанби-әw гӧнәбә?
Р'астә кери мьн наен, йа мьн чу,
Ле... Мәсәлә чьма, ә'мре к'и бу,
К'әда мә hьнәкар'а дьбу зер',
Әм жи hесред хwәва дьбунә тер?
Һәбука мә тәв әwана дӧхар,
Һәр тьштида диса әм бун гӧнәк'ар...

Мԛим дьготьн:—к'и ве дьнеда
Зәлултие дьк'шинә, чәтьн дьжи,
Әԝе дьнйа дьнда зә'ф баш бьжи...
Нә к'е дьбә сьргуне мьрьне;
Әԝ иди набә шә'де ве дьне...?»
Хәбәрдана хԝә әԝи нивщи һьшт,
Дәнге хԝә бьр'и у тӧ тьшт нәгот.
Һәр тәне ахинәкә к'ур р'акьшт.
Дохтьр, меван у нәфәре мале
Бунә шашмайи у манә мәтал.
Мәри шандьн, шех Щәзо зу бе мал,
Кӧ нәхԝәш буйә йәки хьрабкал.
Кале һатьна шех пенәкәсйа,
Ԝә'дәки шунда диса хәбәрда,
Гот:
«К'а, ль к'ӧнә әԝ р'әбе а'ләма,
Кӧ навиньн нәр'астйа нав ә'вда?
Йане на гӧне һьнәка чь бу,
Кӧ хԝәде р'ьсԛе Ԝана кем дабу...?»

Шех Щә'зо гава әԝ гьли бьһистьн
Пӧр'чуйе нәр'әнәт сәр деме Ԝи листьн.
Жь щи р'абу, бь тә'н сәкьни бәр Ԝи
У бь нәр'ази әв хәбәр готьн:
«Мрид... нә тӧ р'ӧне хԝә дьли дәр,
Кӧ ма р'ә'ма хԝәде у п'ехәмбәр...»?
Кале гава шех пешбәри хԝә ди,
Тӧе бежи мьрьн жь хԝә дә'вда,

Ԛәй жь мьрьне пашда вәгәр'йа.
Дәст у сәре хԝәва дьр'ьщьфи,
Әԝ анщах щур'әки чу дәсте Ԝи,
Гот:
«Шех... әз бь ԛӧрба, тӧ бьбахшинә...
Әԝ йәк ԛәт гьлие дәве мьн нинә.
Һәк'им бу сәбәб, аԝԛас мәлкәм да,
Змане мьни гӧнәк'ар вәда...
Итмаз дькьм ньфьр'и мьн нәки,
Чаԝа лазьмә ә'ширәти чә'лки.
Ви йашида хԝәлйа льнге тәмә,
Тӧ ньфьр'и мьн нәки, гӧнәмә...»

Кале зәмин, е сәд у дәһ сала,
К'әла хԝә тәв р'ет у чу дьлвала.
Чаԝа сьба бһарейә хԝәш вәбу,
Һәсәне мән кал иди тӧнәбу.
Тәйр у тәйрәдә минани бәре
Ԝа п'әрԝаз дьдан нава һәԝе,
Зар'о ша дьлистьн бьн п'әнще тә'ве
Әԝ дури ԛәԝьмандьна ԝе шәве.

ПАИЗ

Ԛӧр'нә ԝәлгәр'йанә, дьвежьн...
Әԝ сәрһатинә п'ьр' дьрежьн,
Аһа хут әԝ хәмьн шәв у р'ож
Тамаре дьле мьн дькотьн.
Бәлге ԛӧр'на кӧрт ԝа дьвежьн:
— Ԝә'де ԛәдимида дьнеда
Ԝәләтәк һәйә нав ле «К'ӧрдьстан»,
Мьск'әне хԝәва ә'йни гӧльстан.
Ԝедәре һәнә мәрие дьнйанас.
Дәнгбеже зархԝәш у ньвиск'ар.
Гәлә мәрие маԛул у мерхас.
Т'әв жи мәрикьз, ль мәрийа баԝар,
Маԛулнә ә'йан нав к'ома «ә'вда»,
Ле гава бәхте к'ӧрда чәп вәда,
Диԝане фелбаз, хайин, мьхәнәт
Р'уньштьн сәр бәхт-азайа мьләт,
Әԝ һьлк'ьшйанә ль сәре ч'ийа,
Тәйре к'ӧбарр'а бунә дост-һәвал,
Кӧ дәԝса һәԝа ԝе дьнйа зӧлмк'ар,
Дьнйа дәрәԝин, ԛьр'еж, гӧнәк'ар
Бинкьн һәԝа хԝәш у һәԝа тәмьз
У дәԝса ава ԝе кәр'ьманди

Ԝьр вәхӧн ава кание зәлал
У һәр ԝи чахи вәгәр'ьн у бен,
Гава кӧ р'әкм тек'әвә дьне
У дьнйа хԝәшбә, ә'дьлибә, шен.
Ԝе йәке ԛӧр'не бӧһӧри дьвен...
Тәбийәт бь хԝә әщебә,
Әԝ ә'мьр у р'ьсԛ дьдә,
Щарна жи бер'әкьм дьбә,
Щур'ә хәйсәте ԝенә.
Паиз жи хут ӧсанә,
Хәйсәтәк ль сәре ч'йа,
Хәйсәте дьн-арана,
Хәйсәте ԝьр кьздькә.
Даре хәмьли бәдәԝ
Бь бәрава тенә хар,
Гушие тьрйа нав бәлга
Дьбьрьԛьн ча к'арбар.
Ль ч'йа р'ӧнбәра сьл дькә,
Дәште ԝана ша дькә,
Ԝьр ба дькә вьззә-вьзз,
Вьг'а сәр гушие тьрйа
Моз дькьнә тьззә-тьзз.
Ә'мьрда жи мәрие ӧса
Нава мәда гәлә һәнә,
Кӧ хут мина паизенә,
Щур'әк бь хәйсәте хԝәва
Багәрә, зӧлм у сӧр'а сәрт,
Дьл у р'ӧнва әԝ лап «сәԛәт»,

Хут нотла бае сәре чйа,
Әw хwә дьк'ӧтә нәму щйа...
Мәри һәйә-тә'ва гәшә,
Бона гьшка бәшәрхwәшә,
Пъp' херхазә у гәлә р'әкьм,
Һәр тьштида мaqул у нәрм...
Хwәзла мьн ль wи мәрибә,
Кӧ wәк паиза аране
Баре хwәва пъp' гьранә
Хәйсәте дьн wи тӧбәбә...

Паиз һат һәwа сар девда,
Һавине хәмле хwә һьлда,
Бона паизе щи вәда.
Авьр'е паизе мьж, думан,
Бае сар, тәйрок у баран,
Wa шуре бьруске ль бәр,
У гӧр'ина әwра ль сәр,
Нә дор дьда, нә сәбьр,
Мина хәрщхазәки к'афьр.
Qаз у qӧльнг зу топбун,
Qәлфә-qәлфә фьр'ин чун.
К'еwришк, хәзал, гак'уви,
Кәв, кәвотк, чъвик, р'уви
Жь паизе нәр'ази
Тә'лдада әw тәвьзин,
Бәрбь арана р'әвин.
Бьн ә'wре р'әши дальqи

К'ьвш нәдьбун нә ә'рш, нә тә'в,
Р'ож щарна qәй дьбунә шәв.
Ә'wьр qәй коне мәзьн бу,
Бей сьтун, бей сьнг сәкьнибу.
Бьруск qәй жер'а дьбун
Шьрите дьреж у зьрав.
Бае нава һәwейә сәрт
Qәй пе wан шьрите алав
Коне мәзьн гьредьда
Дькьр топәк у дә'вдьда,
Дажот дьбьр тәпе чийа,
У wьра йәксәр дьк'ӧта
Кәта агьр же дьпәкйа,
Кәта әw топ дьтәqйа...

Шьване сьмелqәйтан
Ль кәрие пез ньһер'и,
У wьр бәр чә'ве шьван
Зәлулбун бьзьн у ми,
Нери нав «дә'wа гьран»
Ль «хwәйе хwә» дьньһер'и.
Хорто бу лап дьлwеран,
Ахинәкә к'ур къшанд.
Бьлур дани сәр лева
Лехьст qәйдәки гьран.
Мезәдькьр чәп у р'аст
У хатьре хwә qәй дьхаст.
Сәед wийә амьндар

Чарнькале кәри бун
Ча пьспоред к'омәкдар.

Чәндәки шунда тӧе бежи
«Р'әнм к'әтә дьле» пaизе.
Мьж у думан тәмам һьлда,
Р'ое жи деме хWә вәда.
Зомеда әйни дәWәт бу,
Бона һәwa хWәш ша дьбун.
Аһа бәри эварейә
У хут wәде шабунейә.
Щики дәнгбеж у бьлурван
Wa к'олозе хwә qоткьри
Зор дьданә богаза,
Бьлуре, тьли у печийа,
Бона дьлкъьрина мәрийа
һа дьньһерин чар алйа,
Жьн, мер, кал у пире зоме
Тәв щьвйабун ль дора wан
һәр мьqамәкира дьбун
Йан бәшәрхwәш, йан-дьлWеран...

Кьлам шәWата дьланә,
Мьqаме тел-тәмбуранә.
Тел у тәмбур симе хwәва
Тәмам рьзийанә зува.
Ле кәлалйа Wан мьqама
Хальс набә нава qӧр'на,

Ча бәрата кал у бава,
Ча мьqаме р'ӧн у лева...
Дьнеда тӧ дьз нькарә
Мьqаме кьламе к'ӧрда
Тәмам һьлдә у йа хWәкә.
Та ль дьне к'ӧрдәк дьжи,
Мьqаме мә жи Wе бьжин.
Тәне сәр леве к'ӧрданә
Мьqаме мә дьбьн шәWат.
Әw жь к'урайа qӧр'на тен,
Хӧлә-хӧла дәнге wанә,
Чаwа кание авлнәйат,
Чаwа кьзин, мӧкбәт, шәWат,
Сӧр'а дьле хорт у qиза
У мьләте р'ӧке аза.

Щики жи wa зар'е зоме
(Нәвичьр'ке К'ӧрдьстане,
К'ӧрдьстана мә кьшйарбә,
Әгәр зубә, йан дәрәнбә)
Бәлабуйи ль сәр к'ома,
Шьв у шьвәдар, тәхтә хWәр'а
Кьрьбун һәсп, шур у мәртал.
һәр к'омәк-әскәр у сәрк'ар.
Ьщум дькьрьн ль сәр һәв.
Qалмәqалм бу, һәWар, гази
Дәнг дьгһиштә кәта әзмин.
Е дьгьртьн ча «qул» у «дил»

Дәст у пие Wи гьредьдан,
Каш дькърьн, данин орте
Бь гәф шира хәбәр дьдан—
«Бона шәре wәйә нәте
Һуне һәрщар бенә завте...»

Әw qизед пар на перар,
Кӧ ньзанбун кӧб у йар,
Исал бунә кархәзал.
Нава чәвед wанада
Ә'мьр бь хwә шәwq дьда,
Бәнгзе һорийа ль wана.
Ве паизе бун дәргисти,
Һәр йәк жь wана Зинә,
Жь кӧба Wан хорт динә,
Йане Ләйла Мәщнумә,
Йане Сева Һ'әщйә.

Щики нава агълада,
Дур жь чәве де у бава
Щаһьле зоме топбунә
У wьр говәнд у шабунә.
Ах, тәбийәта дӧ хәйсәти,
Тӧ һьм зӧлми, һьм зйарәти.
Сәwдәсар дьки щаһьла,
Шәрбәте дьди сәр лева,
Шәwат, къзине дьки дьла,
Паше нави хwәйе гьлийа.
Кәзар мә'нә тенә орте,

Кәзар тьште хьраб, нәте,
Һа кәсибти, һа дәwләти,
Дьжмьнати у qәбилти...
Ә'дәте кәвн, хьраб, сосрәт,
Кӧ бой дьла дьбьнә дәрд.

Зиз дьһат дәнге къламе
Щаһьле нава агъла,
Бәла дьбу ль һәр дәра—
Дьнйа зӧлмкар у дәрәWин,
Йа кӧрд шандьн сәре чийа.
Ахър кълам кӧ тӧнәбә
Ә'мре кӧрда wе чаwабә?
Аһа щаһьла дьстьра:

«Сосьн гӧла тәтька, ло,
Дәлал гӧла тәтька,
Бьск бәрдайә сәр мәмька,
Сәлам дьле лаwька...»

«Кәләшо, пъре чекә,
Wәй ло, ло, Wәй ло, ло,
Дә тӧ наве мьн у хwә лекә,
Щан дьле мьн, ә'мре тә...»

Сьвә һе сафи нәбу
Зозанвана ниве пър
Иди ль сәр пийа бун,

Кӧ жь к'оче нәминьн.
Дагәр'андьна wәрга
Бь хwә хут бәдәwийә,
Бәдәwи жи ә'мьрә.
Wа бәдәwи у ә'мьр
Дәрк'әтьбунә р'езе,
Дьшәwьтин бей агьр
Бона hәwа паизе.
Дәстәк манә бей сәбьр...
Ле башqә бун эваре
Бәхт, мьраза у шайе,
Wәхта щаhьл агьла
Дьбун ашьqе дьла,
Чь кӧ wьра дәрбаз бу
Ә'мьр дабу wан тәва.
hәр йәк аhа хwәр'а бьр
Мӧкбәт, соз у qьрарәк,
П'ешк'еш у биранинәк,
Дьле алав у агьр...
Обәбаши бь сйари
Чу wи али, вй али,
Паше тәви бәг, ага
Чу к'әтә пешйа к'оче,
Бу qир'ина дәф-зӧр'не,
К'оч р'ек'әт, к'оча к'ӧрда
К'оча шайе у дәрда.
Дәстәк хwәйе зив-зер'а,
Хwәйе пәз у дәwара,

Дәстәк к'әсиб, бегӧман,
Тьме кәwще кәри нан,
Хwәйе зар'е р'ут-тә'зи,
Жь бәхте хwә нәрази.
К'оч мина пеле аве
Кьшйа бәрбь аране.
Аwqас мәри, аwqас кәйwан,
Т'әqә-р'әqа дәбо, тәшта,
Тӧе бежи тофан бу дьк'ьшйа.
Зар'е бьчук у hе тьфал
Нава щәме хӧрщ, тер'а
Сәркьнге хwә дәрхьстьнә,
Ле щарна ӧса дьгьрин,
Qәй дьчькә нәфәс у бин.
Р'ева щарна hәw дьдит
Хорт, зар'о, мере щаhьл
Бь hеwьрзә, qар'ә-qар'
Бь щьвәдара у шьва,
Бь хәнщәра, гопала
Дьк'әтьнә пәй к'еwришке,
Ле к'еwришке хwә гӧман
Qәй сәр wана дьк'әнйа,
Хwә дьда бәр hәвраза
У хwәр'а зу дьбәзйа.
Дьчу дур дьсәкьни,
Гӧhе хwә бәльданди
Архаин wан дьньhер'и.
К'ома мәрйа п'ор, п'ошман,

Тaqəтк'əти, wəстйайи
Бəрбь к'оче вəдгəрйан,
К'əне тəва ль сəр wан.

Wа дəнге зозанвана,
Дəнге к'оче, кəйwана.
Wьр гьшк тəви һəвбуйи
Дьбун чаwа сазбəнди
У мəри тьре аһа
Һ'əзар сазбəнд у дəнгбеж
Тел у тəмбур һьлданə
Данə сəр wе р'йа дьреж,
Ча ашьqе тəбиййəте,
Бой кӧб у ньсрəта wе
Пашла wеда дьстрен тен.
Qəй əw пеле бə'ре бун
Дькьрьнə хӧшшин, дьчун...

Wəргə, зозан вала манə,
Щəw у кани нə шанə,
Əw настьрен мина бəре
Qəй дьгьрийан wе дəме.
Ав ль жоре, жь дəве зьнер
Бь гӧжин дьһат жер
У һерс дьбу сəр паизе,
Дьбу к'əфьк wе лə'зе.
Чийа, зьнар манə тə'зи
Жь паизе нəр'ази

У сəре хwə гьреданə
Пе шə'ре пьлте ə'wра.

Паизə назə,
Тьри у р'əзə.
Тəмбур у сазə,
Бəхт у мьразə.
Паиза арана—
Даре бук у зə'ва,
Какьле бьн дьрана.
Р'амусан у гəзə,
Гуз у чəрəзə...
Хут əwə дə'wəта
Гозəл у кəйрана.

Ве паизе чьqас дə'wəт
Ль пəй һəвдӧ дəрбаз бун, чун.
Бь дəстури у бь ə'дəт
Чьqас щаһьл һəвдӧ ша бун,
Əгəр к'əсиб, əгəр дəwлəт.
Ле дə'wəта ве бəдəwе
Дə'wəтəкə лап башqə бу.
Щие дур һатьбун бьвиньн,
Кӧ расти жи нава «ə'вда»
Һəйə һорингəкə ӧса,
Əw бь хwə qизəкə к'ӧрдə,
Хəзал у дəлала гӧндə

У һоринга минани we
Тŏ набини ль р'у дьне.

Щьрид-шŏрәта меранә,
Wa дәрк'әтьнә мәйдане,
Щьсне шера, сьмелqәйтан,
Ч'әврәш, qочах, бь хwә титал,
Агьр-алав, бәжьнбьльнд,
Qәй сьпьндарьн әw нава гŏнд.
Сйарбунә һәспе әрәби,
Тәв жи нәви-нәвич'ьр'ке
Хане к'ŏрда, Qәрәтаждин,
Qәй пьльнгьн ль сәр һәспа,
Пәй һәв данә р'аст у бәста.
Бәр wан һечьн-бәст, һәсп у зин.
Щарна хwә qуз у р'аст дькьн
Дәнге wана дьгрә әзмин.
Дьсәкьньн у банздьдьн,
Дьхазьн һәвдŏ дәрбазбьн.
Мәрие әw йәк qәт нә дити
We бьгота зәндәгьрти:
«Әв чь әщебә, йарәби...?»

Гŏндда һәбун дŏ мәри
Бь хәйсәтва нәнәкчи,
Мьнщо бу наве йәки,
Гŏрзе сьмел ль бәр поз,
Бәжибьльнд, кŏрпьзи,

Сьнщо бу наве е дьн,
Йәки кьньк, сурәтсор,
Бь хwә к'осә, дәнгзьрав.
Qәй гŏнд бей wан зәлул бу,
Гŏндәки вьки-вала.
Нава эл у әшира
Мәсqәрәчие нола wан
Тŏ баwаркә гŏнәбу.
Р'ожа «бәранбәрдане»
Хәмьландьн «К'осәгәлди»
Мьнщо дьбу вьр «к'осә»,
Сьнщо жи «жьна к'осә».

Мьнщо, Сьнщое оинбаз
Хwәдькьрьн кьнщ у п'алас
У пе бьске р'әнг-р'әнги.
Пе бәнька, зәнгьла
Хwә нав гŏнд дьхәмьландьн.
Дьбун мәрие лап нәнас.
Щарна жи п'ост һьлдьдан
Ләз давитьнә сәр хwә.
Дьбунә «ми» у «бәран»,
Бәран дьда пәй мие,
«Мие» нәдьхаст «бәран» бе,
У дьһат қ'алина we,
Хwә давитә нав мәрийа.

Жьна к'осә дьчу р'удньшт
К'еләка йәки дәWләти,
Дьгот кö жь Wи кьздькә,
Сәр Wи зуда буйә бәнги,
Һатйә мала Wи ча һеwи,
ХWә давитә кәмеза wи.
К'осә дькьр вьр к'öмр'әши,
Дә'wа намуса хwә дькьр,
Ле дәWләти бь бәшәрхWәш
Дьк'әнийа хwәр'а хWәш-хWәш,
Дәве к'иськ вәдькьр
«Һ'әq-кәсабе wана дьда».
У пәй гәлә лаqьрдйа
Чәнд хорте дьн ль пәй Wана
Дьгәр'йан нава мала,
Бәрәв дькьрьн һек, п'әрә,
Пәнер у р'ун, дәзмал, горә.

Аране рәнге хWә гöһаст,
Р'ут у тәзä бун вьра бәст,
Әw иди нә әW аранә,
Йане байә, йан баранә.
Дара һьлда хелйа хWә шин,
Бәлг ль әрде дькьн хьшин
У дьгьрин, дьк'әwгьрин
Бәр бае сар, бәр бае дин.
Wа һат дә'Wата томәри,
Һивйа We бун гәлә мәри.

Бона «дә'wата бәрана»
Диса ледан дәф у зöр'нә,
Нә әW пәз бу р'ьсqе Wана.
«Зә'ве» We әйде бун-бәран,
Ми кәсаб дьбун «буке» wан.
We әйда нав у нишанр'а
К'öрд дьбежьн «бәранбәрдан».

Ә'дәт һәйә-лап сәрхöрә.
Ә'дәт һәйә, кö әбурә.
Wа әдәте кал у бава
Бәрк' данибу нава гöндийа.
Жьнәкә мәзьн у һöрмәт
Бәранәки хәмьланди
Ани бәрда нава мийа,
Wәки ми бәрхе ме бьзе,
Ле һәрке мер бәран бәрдә
Ниве п'ьр We бәрхе нербә.
Аһа гöнди бинчъкйайи
Дьньһерин «дә'Wата» әйан,
Кö бьвиньн бь ч'ә'ве хwә
Вьр чь р'әнги ми те бәран.
We йәкева пе бьнәсьн
We чаWабә әв звьстан,
Йәкә дьрежбә у бинтәнг,
Йане кьнбә у бһар'р'әнг,
Кö ангори we йәке
Вьр бьвиньн тьвдарәке.

Бəран анин дорəнга гöнд
У пе гəлə бьскед пърʼ рəнг
Əwан тəв хəмьландьн ръндʼ.
Стöе wанва дарʼакърьн
Дарьке «тəейə» кʼаw,
Зəнгьле бьчукə бəдəw.

Бəрəнбəрдан вьр бу мəʼнə,
Кö хöрт у qиз ръсти həв бен,
Кöба дьле wан əʼйанə.
Qизе щаhьл тəмəзие хwə
Стöе бəранва гьредьдан
Гьредьдан, дурдькʼəтьн,
Дьлда əвин,
Дьлда кьсрəт.
Чʼəве де у баве qиза
Сəр бəран бу, сəр тəмəзйа,
Кʼижан хорт wе бе бьбə
We тəмəзие жь стöе бəран,
Гəло wе кʼебə зəʼве wан?

Зəʼве дəʼwəте паизе
Шьван, гаван бун пʼае пъръ.
Əwе, кö бəр тəʼв-тəйроке
Рʼəкəт нəдбун тöщар рʼоке,
Əwе пе нане щəh у дəw
Чəнд сəл бу хwə дьхапандьн,

Qəлне хасти бьднə сəр həв,
Əwе, кö жь дəве гöра
Пəз у дəwар дьрʼəвандьн.
Бəранбəрдан хьлаз дьбу
У wана həqе хwə дьстəнд.
Əw həq чаwа qəлəн дьдан
Бь əʼдəте кал у баван.

* * *

Аhа дьнйа бь хwə жи
Дӧ хәйсәтива дьжи.
Парәк-дьнйа «шәр̧е сар»
Азайер̧а тьм нәйар.
Нотла hәwа сәре чйа
h'ӧщӧм дькә сәр hәр щйа,
Наhелә мьләте мьн
Бин бьстинә, р̧абә пйа.
Парәк-дьнйа ә'длайи;
Мьжулйа wийә сала
Ча паизә арана—
Хәбат, к'ефә у шайи,
hәрдӧ хәйсәт ләв наен,
Кӧ hәwарийа мьләт бен.
Нава дьнйа дӧ хәйсәт
Гәло нәтани к'әнге
hа дәрбазкә к'өрд мьләт,
Wәтәне хwә нәвинә,
Ч'әвньhери бьминә...

СӘРӘЩӘМ

Бь дьле сах 3
К'а, ль кӧ hәйә wәтәне ӧса? 5
Ә'йда 50-салйа октйабрер̧а 8
Дота wәтин 11
Кәвьр дьhәльи 15
Биранин 16
Хәм 17
Әз у ә'wр 18
«Тәйрок» 20
Мусае мьни дин 21
Хәwн 24
* * * 26
Дьле мьн 27
Ә'wре р̧әш 29
Бруск 33
Wарге зозане мә 34
Бhар hат 35
Ч'йае мәйи Чарсалә 36
Шарәке, wәхта дьле мьн дьнә'лйа 37
Т'әви гәлә щаhьла 38

Знаре ьафа гəлие мə 39
Wəхте бəрх, ми дькальн 40
Нава кӧлилкед пър бин 40
Пəй рамусана пешьи 41
Чаwа баран əмьр дьдə хwəлийа рəш 42
Гӧне мьи мəрие дин һьндьк те 42
Əw, чь кӧ əмьрда п'ара мьи бу 42
Əзе тапкьм бьбһем ьəзар гьлие нəте 42
Жь мьи пьрсин-пьрчумə 42
Жь мьи пьрсин-чьра дəнге тə нае? 43
Дəрман тӧнə бона хəма гьр 43
Дьл-ььнаве агьр пе гьрти 43
Сӧра дьле хwə йəкира гот 43
Тəйре симьр кьрьнə нав qəфəсе 43
Бəрхьк мака хwə qəт нəмет 44
Шаир, тə жь əмьр qəт чь фəмкьр? 44
Шаир, баве тə пəй хwəра 45
Шаир, чьма мьнмиик у моз 45
Шаир, гӧл чьма вəдьбьи? 46
Шаир, qиз чьма бса назьи? 46
Йанга мьи нə дьхэиди 47
Мьи йанга хwə дурва дьдит 48
Wəхта кəрие пез дьлəqйан 49
Wəхта дəне ниври 50
Гава бəрф ьəлйа ль сəр топьк 51
Бəрфа чил-qарqаш qəй колозе чйе бу 52
Мьqамед кӧрди 53
Гавед wəтəне мьи 55
Шайир, кане шəwата шьере тə? 58
Гəло чаwа пешла чуйн? 58
Шайир, ван сале тəда əмьр чаwанə? 58
Хорте дəлал, тӧ пе чь дьжий 58
Бəсə, шаир 59
Дохтре маqул 61

Бь тəхмина мьи 62
Һəр тəне ьəйшт хəт 63
Дьле баве 65
Ахина Һəсəне кал 77
Паиз 96

УСЬВЕ БӘК'О БӘК'ОЕВ

Ә'ФРАНДЬНЕД ТӘЗӘ

Р'едактор Мик'аеле Р'әшид
Шькьлк'еш А. В. Гаспарйан
Р'едакторе бәдәwәтйе К. Д. Саргсйан
Р'едакторе техникие О. С. П'аникйан
Коректора контрол Э. У. Бәк'оева

ВФ 06923 Т'әмбә 1439 Тираж 500

Т'әслими нәшьрхане кьрьнә 12/XI 1968 с.
Бона чапкьрьне һатйә qолкьрьне 18/III 1969 с.
Бәлге чапкьрьне 7,5 Бәлге нәшироте 3,3
К'агәз № 2 70×108 1/32 Qимәт 35 к.
Нәширәта «Һайастан», Ереван 9, Терйан 91

Нәшьрхана № 1, йа сәрwертийа сәнайа полиграфейә Комитеа Прессаейә дәwләте, рәх Совета Министред Р'еспублика Ә'рмәнистанейә Советнейә Сосйалистие

Kitêbxaneya Kurdî
Kurdiska Biblioteket/Kurdish Library
Stockholm/Sweden
632

Qимəт 35 коп

Мащарстане, кʼидаре сала 1944-а бьнатара Будапештеда гьран бьриндар дьбə. Бона мерхасийа шəрʼе мьqабьли фашиста У. Бəкʼо бь ордене «Бəйраqа Сор», «Шəрʼе wəтəние» дəрəща дȯда у бь орден у мəдале майинва һатийə рʼəwакьрьне.

Жь сала 1938-а дəстпекьри (хенжьсале шерʼ) ьəтани сала 1962-а У. Бəкʼо Суда Əрмəнистанейə Тʼəwрəбльндда хəбьтийə, бзве сəдьртийа wе суде буйə.

Əʼфрандьне У. Бəкʼойə пешьн дəст хwəда пəй шерʼрʼа тенə чапкьрьн. Гəлəк əʼфрандьне wи бəрəвоке ньвискʼаре кʼȯрде советие, кьтебе дəрса, рʼожнəмада һатьнə чапкьрьне, песа, рʼадиое хwəндьнə. У. Бəкʼо хȯдане чəндкьтебанə. Поэма «Бьлур» бьə чмане əрмəни (1958), ле бь зьман кʼȯрди бəрəвоке «Кʼəскəсор» (1961), «Һəсрəта мьн» (196?), «Меване рʼое» (1966) тенə чапкьрьне. Хенжь зьмане əрмəни əʼфрандьне У. Бəкʼо бь зьмане урьси һатьнə тəрщмəкьрьне у рʼожнəмə, ковар, бəрəвокада Ереване у Москваеда нəшьр бунə.

Шьеред ве бəрəвоке дəрһəqа wəтəньʼьзийа советие, ьȯб-ьʼьзкьрьне, тəбийəте у думдьрежйа əʼмьрданьн.